

GOD

FÖRDELNINGSPOLITIK ÄR

GOD

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIK

**Den ekonomiska jämställdheten i Sverige
och Reformisternas Reformprogram**

Socialdemokraterna

INNEHÅLL

ORDLISTA	4
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING: KRAV PÅ EKONOMISK JÄMSTÄLLDHET	6
EKONOMISK OJÄMSTÄLLDHET – VAD HAR HÄNT DE SENASTE 30 ÅREN?	10
KVINNOR TAR FORTFARANDE STÖRRE ANSVAR FÖR HEM OCH OMSORG	11
KÖNAD ARBETSMARKNAD	12
EXEMPEL PÅ KÖNAD ARBETSMARKNAD – STEM-OMRÅDET	14
INKOMSTER FRÅN ARBETE – SKILLNADER MELLAN KÖNEN	14
ÄGANDE OCH INKOMSTER AV KAPITAL – ÄNNU STÖRRE SKILLNADER MELLAN KÖNEN	16
SKATTER OCH TRANSFERERINGAR – FÖRSIKTIGT UTJÄMNANDE EFFEKT	17
INKOMSTGAPET I OLIKA INKOMSTGRUPPER	17
OJÄMSTÄLLDHETEN BLAND ÄLDRE	18
VÄLFÄRDSTJÄNSTERNAS BETYDELSE FÖR JÄMSTÄLLDHETEN	20
INNEBÖRDEN AV REFORMISTERNAS FÖRSLAG FÖR DEN EKONOMISKA JÄMSTÄLLDHETEN	23
REFORMISTERNAS FÖRSLAG MED BETYDELSE FÖR EKONOMISK JÄMSTÄLLDHET	24
EFFEKTER AV REFORMISTERNAS FÖRSLAG	25
EXEMPEL PÅ UTFALL AV REFORMISTERNAS FÖRSLAG	28
NYTILLKOMNA REFORMFÖRSLAG	30
AVSLUTNING – SOCIALDEMOKRATISK VISION FÖR EKONOMISK JÄMSTÄLLDHET	31
REFERENSER	33
APPENDIX: METOD	35

ORDLISTA

Ekonomisk jämställdhet innebär att män och kvinnor ges samma möjligheter att försörja sig själva och sina eventuella barn. Vid bedömning av ekonomisk jämställdhet är inte bara hushållens ekonomiska standard av betydelse, utan även individens ekonomiska självständighet. Därför redovisas här såväl inkomster efter skatt från arbete, kapital och välfärdssystem som skillnader i kvinnors och mäns ställning och villkor på arbetsmarknaden.

Inkomstgap är ett begrepp och mått som beskriver skillnaden i kvinnors och mäns genomsnittliga individuella inkomster utifrån någon av de nedan beskrivna inkomstslagen. Inkomstgapet anges i procent av mäns genomsnittliga individuella inkomst.

Inkomstslag är ett begrepp som speglar att personer har inkomster från flera olika källor. I denna rapport refereras till följande inkomstslag:

- Arbetsinkomst – inkomst från anställning, näringsverksamhet och liknande.
- Kapitalinkomst – inkomst från ränta och vinst på försäljning av bostäder, aktier och liknande.
- Marknadsinkomst – arbetsinkomst plus kapitalinkomst.
- Disponibel inkomst – marknadsinkomst plus statliga transfereringar (pension, sjukpenning etc.) minus skatt. Motsvarar för de flesta den summa som går in på bankkontot varje månad.
- Utökad inkomst – disponibel inkomst plus värdet av välfärdstjänster (sjukvård, utbildning etc.).

Intersektionalitet är ett begrepp som syftar till att synliggöra att olika maktordningar samverkar. Detta möjliggör ett perspektiv som tar hänsyn till hur överlappande maktrelationer, såsom kön, etnicitet, ålder, geografisk plats, sexuell läggning och socioekonomisk bakgrund, formar en persons eller en grups erfarenhet och sociala möjligheter.

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ges samma makt och möjligheter att forma samhället och sina egna liv.

Jämlikhet är ett bredare begrepp än jämställdhet och kan syfta på relationerna mellan vilka grupper eller individer som helst, oavsett kön eller könstillhörighet. Jämställdhet innebär jämlikhet mellan män och kvinnor.

Livsinkomstprincipen är den princip som pensionssystemet vilar på och betyder att pensionen som en individ erhåller baseras på inkomster individen haft under hela livet.

SAMMANFATTNING

I den här rapporten riktar vi strålkastarljuset mot:

- Den ekonomiska dimensionen av jämställdheten i Sverige
- Hur S-föreningen Reformisternas förslag på området ser ut
- Vad S-föreningen Reformisternas förslag skulle ha för effekter på jämställdheten.

I dagsläget är Sverige inte något föregångsland när det gäller ekonomisk jämställdhet. Kvinnor tar större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet och har lägre arbetsinkomster och pensionsinkomster. Särskilt anmärkningsvärt är att skillnaden i disponibla inkomster, dvs. den summa man har att röra sig med när skatten är betald, inte har minskat sedan mitten av 1990-talet.

Fördelningen av det obetalda arbetet i hemmet är central för jämställdheten inom hushållen, liksom för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och inom andra delar av samhällslivet. Det finns ett tydligt samband mellan kvinnors större ansvar för hem och familj och att kvinnor arbetar deltid i betydligt större utsträckning än män. Andelen deltidsarbetande bland kvinnor har visserligen sjunkit sedan mitten av 1990-talet, men skillnaden mellan män och kvinnor är fortfarande stor. Under 2020 tog kvinnor också ut majoriteten av föräldrapenningsdagarna.

Svensk arbetsmarknad är också tydligt könssegregerad. Cirka 70 procent av alla offentliganställda är kvinnor, samtidigt som kvinnor är underrepresenterade inom samtliga framväxande yrken inom ramen för den ökade digitaliseringen. Det större ansvaret för det obetalda arbetet i hemmet och den pressade arbetsmiljön på många kvinnodominerade arbetsplatser tenderar att leda till en sämre psykisk hälsa bland kvinnor än bland män.

De riktigt höga men lågt beskattade kapitalinkomsterna har ökat kraftigt sedan 1990-talet, samtidigt som kvinnors inkomster från kapital under perioden har varit ungefär hälften så stora som mäns, och ytterligare något lägre under senare år. I genomsnitt använder kvinnor välfärdstjänster i något högre utsträckning än män, vilket gör att könsskillnaderna i utökad inkomst är något mindre än skillnaderna i disponibel inkomst. Sammanfattningsvis kan sägas att det från vaggan till graven, genom samtliga offentliga institutioner, finns strukturer som hämmar kvinnors sociala, ekonomiska och politiska position i samhället.

Reformisternas förslag innebär sammantaget en minskning av inkomstgapet mellan män och kvinnor motsvarande cirka 15 procent – ett kraftfullt brott mot den trend till stagnerad ekonomisk jämställdhet vi sett sedan mitten av 1990-talet. Beräkningarna utgår från Reformisternas reformbudget 2021. De enskilda föreningsförslag som allra mest främjar den ekonomiska jämställdheten är höjningen av pensionerna och höjningen av kapitalbeskattningen. Reformisternas förslag på välfärdssatsningar i form av förstärkningar av det kommunala utjämningsystemet skapar ytterligare ekonomisk jämställdhet och delvis svårsmätbara jämställdhetseffekter genom förbättrade arbetsvillkor för fler kvinnor än män. God fördelningspolitik är helt enkelt god jämställdhetspolitik.

Reformisternas mest centrala förslag är en ny ekonomisk politik för Sverige som möjliggör lånefinansiering av statliga investeringar. Lånefinansiering innebär inte bara att investeringsutrymmet blir större, utan också att mer skattemedel frigörs för välfärdssatsningar. En sådan modernisering av finanspolitiken skulle möjliggöra de reformer som krävs för att på allvar göra framsteg vad gäller ekonomisk jämställdhet.

INLEDNING: KRAV PÅ EKONOMISK JÄMSTÄLLDHET

Sverige har i årtionden haft som mål att utjämna skillnaderna mellan kvinnors och mäns levnadsvillkor. Mycket har gjorts, men mycket arbete återstår. För att det ska gå att ta ordentliga feministiska kliv framåt krävs en moderniserad ekonomisk politik.

Under flera decennier har politiken och den allmänna debatten präglats av liberala problemformuleringar och liberala lösningar. Lösningen på ett länge underfinansierat pensionssystem stavas idag privat sparande och om en skola eller ett äldreboende inte håller måttet är lösningen att välja något annat. Denna hållning har lurat oss att se såväl feminismen som politiken i stort som verktyg för individens självhävande, snarare än som ett medel för utjämning av makt. De frågor som dominerat jämställdhetspolitiken har i stor utsträckning handlat om representation och kvinnors och mäns likvärdiga karriärmöjligheter. Med den här rapporten vill vi istället sätta fokus på jämställdhet på riktigt. Socialdemokratins jämställdhetspolitik förmår mer än bara varvade listor och kvotering av bolagsstyrelser: vår politik behöver förbättra de materiella förutsättningarna för flertalet. För detta krävs en ny ekonomisk politik som omfördelar från den som äger till den som arbetar och går från skatterabatter för de rika till satsningar på välfärden. En sådan omfördelning handlar inte bara om en förskjutning från ett fåtal till ett flertal, utan också från män till kvinnor.

Samtidigt som partipolitiken präglats av liberala strömningar har utomparlamentariska initiativ uppstått med tydliga krav på materiella förbättringar. En rad initiativ har satt frågor om kvinnors arbetsmiljö, pensioner och tillgång till jämställd vård på agendan:

Sedan 2016 demonstrerar Tantpatrullen regelbundet mot det nuvarande pensionssystemet, som ger många äldre kvinnor väldigt låga allmänna inkomstpensioner.¹ Patrullen kräver att pensionsfrågan återförs till vanlig parlamentarisk debatt och att den tämligen slutna pensionsgruppen i riksdagen avvecklas.^{2 3} Undersköterskeupproret, som startade i maj 2019, har i skrivande stund över 25 000 medlemmar på Facebook. Upproret protesterar mot arbetsvillkoren inom äldreomsorgen, med underbemanning, delade turer, minutscheman, brist på återhämtningstid och hög andel okvalificerad personal.^{4 5} 2016 startades Födelsevrålet i protest mot den otrygghet som många blivande föderskor upplever inom förlossningsvården. Föreningen pekar på att Sverige hamnar på en bottenplacering i Europa vad gäller förlossningsskador.⁶ Förlossningsvården är ett återkommande ämne för protester och den 16 november 2021 överlämnades 82 000 namnunderskrifter till finansregionrådet i Region Stockholm med krav på långsiktiga satsningar på fler fullvärdiga förlossningsplatser.⁷

¹ www.tantpatrullen.se.

² Pensionsgruppen är en parlamentarisk arbetsgrupp bestående av representanter för de partier som stod bakom 1994 års pensionsöverenskommelse: Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Pensionsgruppen samråder om frågor som gäller pensionsreformen och justeringar i pensionssystemet. Det finns ingen sluttid för gruppens arbete, utan uppdraget gäller så länge pensionsöverenskommelsen står fast. Gruppen leds av den minister som har ansvar för pensionsfrågorna, vilket brukar vara socialförsäkringsministern.

³ De låga pensionerna är en följd av systemets utformning där bland annat den så kallade livsinkomstprincipen är en grundbult. "Kriterierna är alltså inte anpassade till de förutsättningar som rådde under 1960-, 70- och 80-talen. Det var under denna tid som de nuvarande pensionärerna var verksamma och de fick naturligtvis inrätta sina liv efter dåvarande förhållanden. Det nya pensionsavtalet gäller alltså retroaktivt och tar ingen hänsyn till de begränsade möjligheter som fanns för kvinnor att arbeta utanför hemmet under den tid som underlaget för pensionen för dagens pensionärer är grundat på", skriver en av föreningens initiativtagare i en rapport om pensionssystemets utformning och effekter.

⁴ [Undersköterskeupproret, Facebook](https://www.facebook.com/underskoterskeupproret).

⁵ "Vår arbetsmiljö är både fysiskt och psykiskt tung. Den fysiska kan man lättare åtgärda då det handlar om materiella ting, men när det gäller den psykosociala arbetsmiljön är det svårare. Konsekvenserna av för låg bemanning och för långa arbetstider blir att det är svårt att få till den återhämtning vi behöver. En ledig dag efter att ha jobbat hela helgen räcker inte. Att jobba sent på kvällen och sedan börja tidigt på morgonen är inte heller något som är bra, det leder till att man blir stressad över att man inte kan somna när man vet att man ska upp tidigt dagen efter", skrev grundarna i Kommunalarbetaren när upproret presenterades.

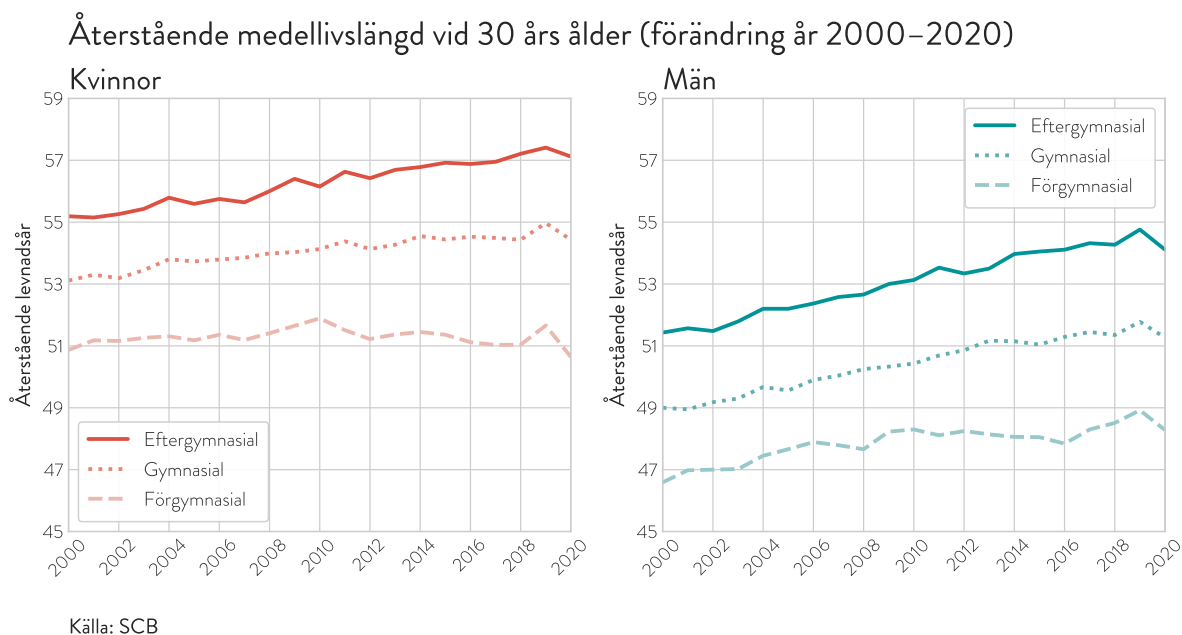
⁶ "Vi kräver därför en vård baserad på en helhetssyn och kontinuitet under graviditet, förlossning och spädbarnstid. Alla födande och familjer ska ha rätt till trygg vård och kontinuerligt stöd av en barnmorska, om så önskas. Vi kräver trygga och säkra förlossningar för alla, i hela landet", skrev föreningens företrädare i Dagens Arena.

⁷ SVT (25 november 2021), [Här lämnar demonstranterna över 82 000 namnunderskrifter](https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/har-lamnar-demonstranterna-over-82-000-namnunderskrifter).

100 procent av alla födande är kvinnor, två tredjedelar (cirka 200 000) av landets alla fattigpensionärer är kvinnor och 89 procent av alla 125 000 sysselsatta undersköterskor i hemtjänst, hemsjukvård och vid äldreboenden är kvinnor.⁸ Gemensamt för proteströrelserna ovan är att de driver frågor som företrädesvis berör kvinnor. Rörelserna leds och företräds av kvinnor och de ställer direkt eller indirekt krav på ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det är inte svårt att identifiera vad det ekonomiska perspektivets tillbakagång inom jämställdhetspolitiken beror på. Sveriges ekonomiska politik har de senaste decennierna dominerats av reformer som inte lämnar utrymme för ekonomisk jämställdhet. En jämställdhetspolitik som på allvar gör anspråk på förbättrade materiella villkor ryms helt enkelt inte inom en ekonomisk politik som prioriterar skattesänkningar och kostnadsminimering i offentlig sektor. Där finns endast plats för debatter och förslag som rör karriärmöjligheter och styrelseposter.

Bristen på ekonomisk jämställdhet behöver synliggöras, problematiseras och åtgärdas. Det är inga naturlagar eller tvingande omständigheter som förklarar de bristande arbetsvillkoren i hemtjänsten, den pressade situationen i förlossningsvården eller det höga antalet äldre, företrädesvis kvinnor, med alltför låg inkomst. Det är fråga om politiska prioriteringar som görs varje dag på kommunal, regional, nationell och internationell nivå. Hur vi väljer att prioritera gör skillnad, vilket inte minst syns i statistiken över mäns och kvinnors hälsa. Sedan slutet av 00-talet har medellivslängden minskat för kvinnor med enbart förgymnasial utbildning, samtidigt som den fortsatt stiga bland övriga grupper, särskilt för dem med eftergymnasial utbildning (se Figur 1). Kvinnors sjukfrånvaro är samtidigt nästan dubbelt så hög som mäns, och det är bland kvinnor som arbetar inom vård, omsorg och utbildning som sjukskrivningarna till följd av psykisk ohälsa är som störst. Ojämligheten i hälsa speglar alltså i allt högre grad såväl klass- som könsskillnader.

Figur 1. Återstående medellivslängd vid 30 års ålder för kvinnor och män med olika utbildningsnivåer. Trend 2000–2020.⁹

Den socialdemokratiska föreningen Reformisterna har sedan start verkat för ett konkret ekonomiskt-politiskt reformprogram med sju reformområden.¹⁰ Förslagen har presenterats och lyfts fram som förslag för ett jämlikare samhälle som hanterar klimatkrisen på ett rättvist och progressivt sätt.

Denna rapport visar hur föreningens förslag också utgör en väg till ett mer jämställt samhälle.

⁸ SCB Statistikdatabasen, [Genomsnittlig grund- och månadslön samt kvinnors lön i procent av mäns lön efter region, sektor, yrke \(SSYK 2012\) och kön. År 2014 - 2020](#), SCB Statistikdatabasen, [Andel personer i hushåll med en låg disponibel inkomst per ke – hushållstyp 1991–2019](#).

⁹ SCB Statistikdatabasen, [Återstående medellivslängd vid 30 års ålder efter utbildningsnivå 2000–2020](#).

¹⁰ SCB Statistikdatabasen, [Återstående medellivslängd vid 30 års ålder efter utbildningsnivå 2000–2020](#).

I centrum för föreningens förslag står kampen för full sysselsättning. LO har tillsammans med ledande ekonomer länge pekat ut det nuvarande finanspolitiska ramverkets åtstramningspolitik som huvudorsaken till den höga arbetslösheten. Svångremspolitiken har lett till lägre efterfrågan, underinvesteringar och brister i välfärden, och därmed färre jobb. Tillsammans med en arbetsmarknads-, utbildnings- och arbetslivspolitik (politik som avser arbetsmiljö och arbetsrätt) som inte erhållit tillräckliga resurser har detta resulterat i en lång period av hög arbetslöshet och en långtidsarbetslöshet som vuxit sig fast. Siffror från Arbetsförmedlingen visar att situationen slår hårdast mot kvinnor födda utanför Europa, bland vilka risken för långtidsarbetslöshet är som allra störst.¹¹ Ju längre tid en individ är arbetslös, desto svårare blir det att komma tillbaka i jobb. Arbetslösheten är en katastrof för den enskilde och ett enormt resursslöseri ur ett samhällsperspektiv.

Samtidigt är välfärden strukturellt underbemannad och enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) behöver 470 000 medarbetare rekryteras i välfärden till år 2029.¹² Ett stort hinder för en fungerande kompetensförsörjning är den bristfälliga arbetsmiljön inom välfärdens sektorer, vilken ofta är en följd av många års underfinansiering och marknadisering. I båda ändar – som anställda och som beroende av en fungerande välfärd – är det främst kvinnor som drabbas. Det är främst kvinnor som jobbar inom och slits ut av revorna i välfärden, och det är också i huvudsak kvinnor som täcker upp för samma revor genom att vara hemma eller gå ner i arbetstid för att ta hand om anhöriga.

En röd tråd genom dessa samhälls- och jämställdhetsproblem är en passiv ekonomisk politik. För att höja efterfrågan och stimulera framväxt av fler jobb behövs en aktiv och stark investeringspolitik och en offensiv välfärdspolitik. Enbart för att upprätthålla den nuvarande kvalitetsnivån i välfärden behöver ytterligare 30–45 miljarder tillföras de kommande åren, enligt Finansdepartementets egna prognoser.¹³ Ska vi klara att både öka investeringsnivån i Sverige och genomföra betydande satsningar på välfärden behövs vid sidan om skattereformer med ökad kapitalbeskattning som centralt inslag också ett moderniserat finanspolitiskt ramverk som möjliggör lånefinansiering av offentliga investeringar. Det skapar inte bara jobb och framtidstro, utan utgör också en hörnsten i en feministisk politik som på allvar ökar jämställdheten i levnadsvillkoren för landets kvinnor och män.

Reformisterna är en ekonomisk-politisk S-förening och föreningens huvudfokus i den här rapporten är ekonomisk jämställdhet. Den avgränsningen utgör ingen värdering av hur ekonomisk ojämställdhet och andra uttryck för patriarkala strukturer drabbar enskilda individer eller samhället i stort. Mäns våld mot kvinnor, könsdiskriminering, kommersiell sexuell exploatering, grooming och diskussioner om toxisk maskulinitet är exempel på en lång rad fenomen som faller utanför den här rapportens fokus. Eftersom föreningens syfte är ekonomisk-politisk idéutveckling vill vi bidra till debatten genom att lyfta fram kampen för ekonomisk jämställdhet som avgörande för jämställdheten.

Denna rapport utgår från devisen att jämställdhet är frihetens förutsättning. Som socialdemokrater är vi övertygade om att jämställdheten, liksom jämlikheten, i slutänden gagnar alla. I det korta och snäva perspektivet, och särskilt sett till fördelningen av ekonomiska resurser, kan några få uppleva sig förlora på förändring, medan många omedelbart upplever det positiva i förändringen. På sikt vinner alla på ett samhälle där vi omges av människor som oavsett kön är trygga och därmed fria. Med den här rapporten vill vi visa på att Reformisterna har konkreta förslag vilkas genomförande skulle innebära viktiga steg i riktning mot ett sådant samhälle.

¹¹ Arbetsförmedlingen (2021), [Arbetsmarknadsdata 16–64 år](#).

¹² SKR (2020), [Möt välfärdens kompetensutmaning – rekryteringsrapport 2020](#).

¹³ Regeringen (2021), [Välfärdskommissionens slutredovisning till regeringen](#).

RAPPORTENS UPPLÄGG

I den här rapporten gör vi först en genomlysning av den ekonomiska ojämställdheten i dagens Sverige och av dess utveckling de senaste 30 åren vad gäller obetalt arbete, inkomstgap och välfärdstjänster. I den andra delen av rapporten visar vi att Reformisternas ekonomiska politik skulle innebära ett trendbrott och sammantaget en minskning av inkomstgapet mellan män och kvinnor motsvarande cirka 15 procent samt ökad jämställdhet genom välfärdsreformer. Vi analyserar också vilka av Reformisternas förslag som har störst effekt för att främja just den ekonomiska jämställdheten.

Rapporten avslutas med en framåtsyftande socialdemokratisk jämställdhetsvision.

Du som vill kan naturligtvis läsa rapporten "baklänges", dvs. börja med visionen, fortsätta med de konkreta reformförslagen och avsluta med den lite mastigare faktabakgrunden.

EKONOMISK OJÄMSTÄLLDHET – VAD HAR HÄNT DE SENASTE 30 ÅREN?

- Sverige ligger fortsatt i topp vad gäller jämställdhet på flera punkter, men inte när det kommer till den ekonomiska dimensionen. Kvinnors arbetsinkomster är cirka 25 procent lägre än mäns och kvinnors disponibla inkomster har legat drygt 20 procent lägre än mäns sedan mitten av 1990-talet. Kvinnor hade i genomsnitt 28 procent lägre pensionsinkomster än män 2019.
- Kvinnor tar fortsatt mer ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. I genomsnitt lägger kvinnor fem och en halv timme mer i veckan på obetalt arbete än män. Under 2020 tog kvinnor ut 70 procent av föräldrapenningdagarna, och en ännu högre andel, 78 procent, av dagarna under barnets två första levnadsår. Fördelningen av det obetalda arbetet i hemmet är central för jämställdheten inom hushållen såväl som för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och inom andra delar av samhället.
- Andelen deltidsarbetande bland kvinnor har sjunkit sedan mitten av 1990-talet, men fortfarande arbetar cirka 26 procent av kvinnorna deltid, jämfört med endast 12 procent av männen. Svensk arbetsmarknad är också tydligt könssegregerad. Exempel på detta är att cirka 70 procent av alla offentliganställda idag kvinnor och att kvinnor är underrepresenterade inom välbetalda yrken som växer fram i spåren av den ökade digitaliseringen.
- De riktigt höga kapitalinkomsterna har ökat kraftigt sedan 1990-talet, samtidigt som kvinnors inkomster från kapital genomgående under perioden i genomsnitt har varit ungefär hälften så stora som mäns, och ytterligare något lägre under senare år. 2019 var kvinnors kapitalinkomster i genomsnitt 42 procent av mäns.
- I genomsnitt använder kvinnor välfärdstjänster i något högre utsträckning än män, vilket gör att könsskillnaderna i utökad inkomst är något mindre än skillnaderna i disponibel inkomst.
- Från vaggan till graven, genom samtliga offentliga institutioner, finns det strukturer som hämmar kvinnors sociala, ekonomiska och politiska position i samhället.

Sverige placeras ofta i topp i internationella jämförelser av jämställdhet. Samtidigt finns det inom landet betydande skillnader mellan mäns och kvinnors ekonomiska villkor. Kvinnors genomsnittliga individuella disponibla inkomster – alltså den summa en person har att röra sig med efter transfereringar och inkomstskatter – motsvarar mindre än fyra femtedelar av vad män har att röra sig med, och så har det varit sedan mitten av 1990-talet.¹⁴ Den senaste versionen av *Gender Equality Index* placerar Sverige i topp vad gäller jämställdhet med avseende på en rad olika domäner, men inom den ekonomiska dimensionen hamnar Sverige på en blygsam tiondeplats i Europa. Sveriges index har inte förändrats nämnvärt på det området under de senaste tio åren, och på denna punkt var Sverige också det enda land vars index försämrades vid den senaste uppdateringen.¹⁵

Gapet mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster har visserligen minskat sedan mitten 1990-talet. Detta slår dock inte igenom i statistiken eftersom gapet mellan kvinnors och mäns kapitalinkomster har ökat samtidigt som den utjämnande effekten av skatter och statliga transfereringar (pension, sjukpenning etc.) har minskat. Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden har alltså motverkats av samma ekonomiska politik som kraftigt har ökat ojämlikheten

¹⁴ Denna typ av faktauppgift hämtas om inte annat anges genomgående från bilagan om ekonomisk jämställdhet i regeringens senaste budgetproposition. [Budgetpropositionen för 2022](#), Bilaga 3.

¹⁵ Europeiska jämställdhetsinstitutet, [Gender Equality Index 2021: Health](#).

i Sverige under de senaste 30 åren. Sambandet mellan ekonomisk jämställdhet och ekonomisk jämlikhet är starkt – vi återkommer till det i nästa kapitel.

Under våren 2020 lanserade regeringen en kommission för jämställda livsinkomster med uppdrag att lämna förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten.¹⁶ Slutsatserna från utredningen visar att det i samhället från vaggan till graven, genom samtliga institutioner såsom skola, högre utbildning, försäkringskassa och arbetsförmedling, finns strukturer och processer som resulterar i att kvinnor generellt har en svagare social, ekonomisk och politisk position i samhället än män. Livsinkomsterna för män och kvinnor är ojämnställda och syns i pensionsbeskedet, där kvinnors pensioner är 28 procent lägre än mäns.

KVINNOR TAR FORTFARANDE STÖRRE ANSVAR FÖR HEM OCH OMSORG

Svenska kvinnors sysselsättningsgrad är hög ur ett internationellt perspektiv, men sedan 1980-talet kvarstår en skillnad på närmare fyra procentenheter mellan män och kvinnor gällande andelen sysselsatta. Även om omsorgs- och hushållsarbetet också är betydligt jämnare fördelat än för 50 år sedan kvarstår betydande könsskillnader, vilket i sin tur får konsekvenser för kvinnors och mäns arbetstid, lön och hälsa. Kvinnor arbetar deltid i betydligt större utsträckning än män, och de har oftare tidsbegränsade anställningar. Kvinnors tid i betalt arbete minskar markant i samband med föräldraskap, samtidigt som det obetalda arbete som kvinnor utför ökar. Den rollfördelning som på så sätt grundläggs under småbarnsåren kvarstår ofta långt därefter. Kvinnors kvarstående större ansvar för hem och familj har tydliga samband med att deras inkomster fortsätter att vara lägre än mäns under hela arbetslivet, vilket också resulterar i lägre pensioner.

Kvinnor lägger i genomsnitt närmare 27 timmar i veckan på obetalt arbete, vilket är drygt fem och en halv timme mer än män, och skillnaderna är synliga inte minst när det gäller sammanboende par med barn.¹⁷ På ett år innebär det 286 fler timmar obetalt arbete. Utöver skillnader gällande den tid som läggs på att utföra obetalt arbete tar kvinnor i genomsnitt också ett större ansvar för planeringen av det obetalda arbetet i hemmet.¹⁸ Kvinnor utför generellt mer rutinarbete och dagligen återkommande hushållssysslor, och kvinnors tid är i regel mer fragmenterad än mäns, med fler avbrott och en mindre tydlig åtskillnad mellan arbete och fritid, samtidigt som mäns obetalda arbete tenderar att utgöras mer av underhållsarbete och reparationer. En viss utjämning har skett över tid, främst genom att kvinnor minskat sitt obetalda arbete, samtidigt som män marginellt har ökat sitt (se Figur 2). Minskningen av den totala tid som ägnas åt obetalt arbete kan förklaras av att användningen av hushållsmaskiner har ökat och att mer färdiglagad mat inhandlas, samtidigt som normerna för till exempel städning och matlagning kan ha förändrats. Ett ökat köp av hushållsnära tjänster, särskilt i och med det så kallade RUT-avdragets införande år 2007, kan också ha bidragit i vissa grupper.¹⁹

Det finns ett tydligt samband mellan kvinnors större ansvar för hem och familj och att kvinnor arbetar deltid i betydligt större utsträckning än män. Det större ansvaret för det obetalda arbetet i hemmet är också förknippat med sämre psykisk hälsa bland kvinnor än bland män.²⁰ Fördelningen av det obetalda arbetet i hemmet är alltså central för jämställdheten inom hushållen såväl som för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och inom andra delar av samhället.

16 Arbetsmarknadsdepartementet (2020), Kartläggning av hur offentliga stödåtgärder fördelas mellan kvinnor och män, samt översyn av myndigheters information och vägledning ur ett jämställdhetsperspektiv, Delredovisning av Kommission för jämställda livsinkomster (SOU A 2020:01).

17 SCB (2019), [Obetalt arbete](#).

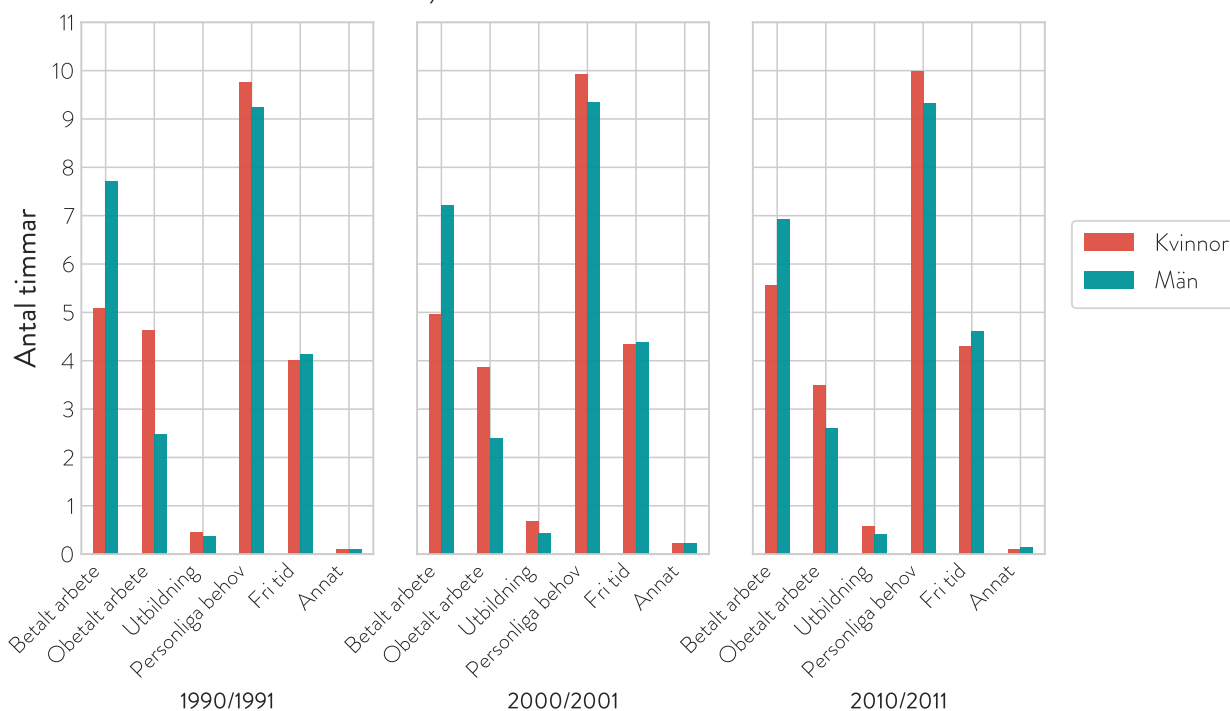
18 Duvander, A. Z., Ferrarini, T., & Johansson, M. (2015), Familjepolitik för alla?: en ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet. Finansdepartementet, Regeringskansliet.

19 Stanfors, M. & Welander Tärneberg, A. (2020), Det obetalda hem- och omsorgsarbetets fördelning mellan kvinnor och män – en fråga om jämställdhet med relevans för ekonomisk jämlikhet. Underlagsrapport till Jämlikhetskommissionen (SOU 2020:46).

20 Se t ex Boye, K. & Nermo, M., red. (2015), [Lönsamt arbete: Familjeansvarets fördelning och konsekvenser](#). Forskningsrapport till Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (SOU 2014:28).

Genomsnittlig tidsanvändning ett vanligt vardagsdygn

Jämförelse mellan 1990/1991, 2000/2001 och 2010/2011

Källa: Tidsanvändningsundersökningen, SCB

Figur 2. Genomsnittlig tidsanvändning ett vanligt vardagsdygn för personer i åldern 20–64 åren 1990/1991, 2000/2001 och 2010/2011. Kategorin “Betalt arbete” inkluderar restid till och från arbetet samt lunch.²¹

KÖNAD ARBETSMARKNAD

Även på arbetsmarknaden finns en tydlig uppdelning mellan män och kvinnor vad gäller yrken, branscher och sektorer. Även om omsorgsarbetet i och med den svenska socialpolitiska tvåförsörjarmodellen delvis har flyttats ut ur hemmen och blivit avlönat förvärvsarbete, är det i stor utsträckning fortsatt kvinnor som utför dessa arbetsuppgifter.

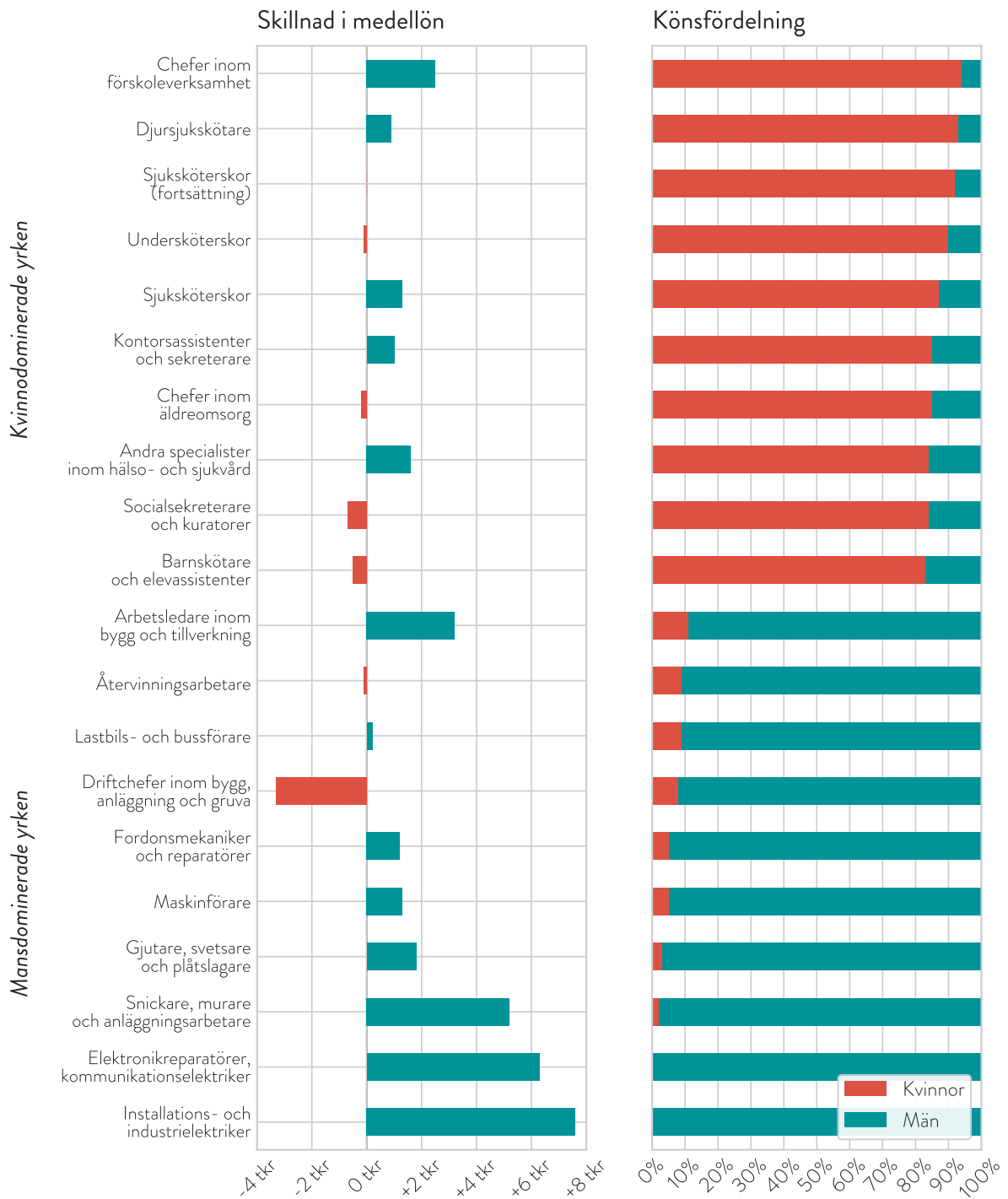
En av de stora utmaningarna med att nå den ekonomiska jämställdheten är att vår arbetsmarknad är så strikt könssegregerad. Barn får i tidig ålder lära sig vad som enligt norm är ett kvinnligt respektive ett manligt yrke. Endast omkring 15 procent av alla anställda arbetar i yrken med jämn könsfördelning, dvs. där fördelningen mellan kvinnor och män ligger mellan 40 och 60 procent. Vidare är cirka 70 procent av alla offentliganställda idag kvinnor, samtidigt som endast 40 procent i privat sektor är kvinnor.²² Könssegregeringen får konsekvenser för den ekonomiska jämställdheten i och med de skillnader som finns gällande arbetsmiljö, arbetsvillkor, lön och karriärmöjligheter vilka ofta är till de kvinnligt dominerade arbetsplatsernas nackdel. I det här sammanhanget brukar man ibland tala om värdediskriminering. Det är ett begrepp som syftar på löneskillnader som existerar mellan yrken av lika värde och svårighetsgrad och som drabbar samtliga inom samma yrke eller sektorer, också män inom kvinnodominerade yrken. Ny statistik visar att denna typ av strukturella könsbaserade löneskillnader mellan annars likvärdiga yrken har ökat snarare än minskat under senare år.²³ Figur 3 visar löneskillnader och andelen män och kvinnor i de 20 yrkesgrupper där könsfördelningen är som mest snedvriden.

²¹ SCB (2020), [På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet.](#)

²² Socialdepartementet (2017), [Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen \(SOU 2017:101\)](#), sid. 164.

²³ Lönelotsarna (2020), [Strukturella löneskillnader 2019. På hela arbetsmarknaden och i välfärdens bristyrken.](#)

De 20 mest snedfördelade yrkesgrupperna

Källa: Lönestrukturstatistik, Medlingsinstitutet

Figur 3. De 20 mest snedfördelade yrkesgrupperna 2018.²⁴

²⁴ SCB (2020), [På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet.](#)

EXEMPEL PÅ KÖNAD ARBETSMARKNAD – STEM-OMRÅDET

Vi befinner oss mitt i en digital transformation av hela samhället. Fler och fler yrken blir digitala, vilket har lett till en skyhögt efterfrågad och status på kvalificerad personal inom teknikbranschen eller STEM-området (naturvetenskap-, teknologi-, ingenjör- och matematikfältet). Yrkesgrupper som dataprogrammerare och programutvecklare är idag bland de mest välbetalda på arbetsmarknaden. Teknikbranschen beskrivs ibland som “ung” eller “nytänkande”, men i realiteten följer den konventionella mönster med endast 29 procent kvinnor på ledande positioner.²⁵ Myter om vad detta beror på existerar, exempelvis att kvinnor inte skulle vara intresserade av teknik och därför väljer bort dessa utbildningar och yrken. Detta går att ifrågasätta, då programmering från början var ett klassiskt kvinnoyrke.²⁶ När yrket fick högre status blev branschen mansdominerad och den har därmed följt ett mönster som är typiskt vid könandet av yrkesroller.²⁷ Vidare är det inte ovanligt att kvinnor slutar i branschen på grund av arbetsmiljöproblem och trakasserier.²⁸ Detta är problematiskt inte bara därför att det ökar könssegrering och löneskillnader på arbetsmarknaden, utan också för att den framväxande tekniken inte utvecklas av en jämställd grupp. Manliga utvecklare får på så sätt större inflytande över definitionen av vilka samhällsproblem som är i behov av bättre lösningar och hur dessa lösningar ska utformas.

INKOMSTER FRÅN ARBETE – SKILLNADER MELLAN KÖNEN

För personer i arbetsför ålder är inkomster från arbete den i särklass mest betydelsefulla inkomstkällan. För kvinnor i åldrarna 20–64 år var de genomsnittliga arbetsinkomster endast 76 procent av mäns 2019. Skillnaderna i genomsnittliga arbetsinkomster mellan män och kvinnor har minskat över tid, från att kvinnors arbetsinkomster varit cirka 35 procent lägre än mäns i mitten av 1990-talet till dagens 24 procent. Kvinnors arbetsinkomster är alltså fortsatt väsentligt lägre i genomsnitt, både som ett resultat av att kvinnors genomsnittliga betalda arbetstid är lägre än mäns, och av att kvinnor tjänar mindre per arbetad timme. Skillnaderna i mäns och kvinnors löner beror, som vi sett ovan, på att kvinnor och män arbetar i olika yrken och branscher, med generellt sett sämre villkor på kvinnodominerade arbetsplatser. Därtill hänvisas män och kvinnor ofta till olika befattningar inom samma yrke eller arbetsplats, ofta med negativa konsekvenser för kvinnors karriärmöjligheter.

Dessutom kan direkt diskriminering förekomma i vissa fall, vilket innebär att kvinnor och män ges olika lön för precis samma arbete. Könsskillnaden i arbetsinkomst per arbetad timme, också kallat lönegapet, låg 2020 på ca 10 procent, jämfört med ca 14 procent år 2010. Det standardvägda lönegapet, vilket också tar hänsyn till ålder, utbildning, sektor och yrke, låg 2020 på 4,4 procent, även om också det har minskat sedan 2010.

Störst betydelse för skillnaderna i de genomsnittliga arbetsinkomsterna har dock sysselsättningsgraden. Skillnaderna i sysselsättningsgrad har uppgått till ungefär fem procentenheter under senare decennier. Sysselsättningsgapet tenderar att vara större bland utrikes födda och bland män och kvinnor med lägre utbildningsnivå. Skillnaderna i sysselsättningsgrad är också större i åldersgruppen som för många innebär omsorg om mindre barn (35–44 år) och bland äldre (65–74 år). Att vara studerande, sjuk eller hemarbetande är vanligare bland kvinnor än bland män och förklarar merparten av skillnaden i sysselsättningsgrad mellan könen.

Bland förvärvsarbetande arbetar kvinnor i genomsnitt färre timmar än män, som en följd av både en högre grad av deltidsarbete och en högre frånvaro från det ordinarie arbetet. Skillnaderna har dock minskat något över tid, från närmare sju timmar per vecka 2005 till ungefär fem

²⁵ Allbright (2020). [Tech lever grabbmyten](#).

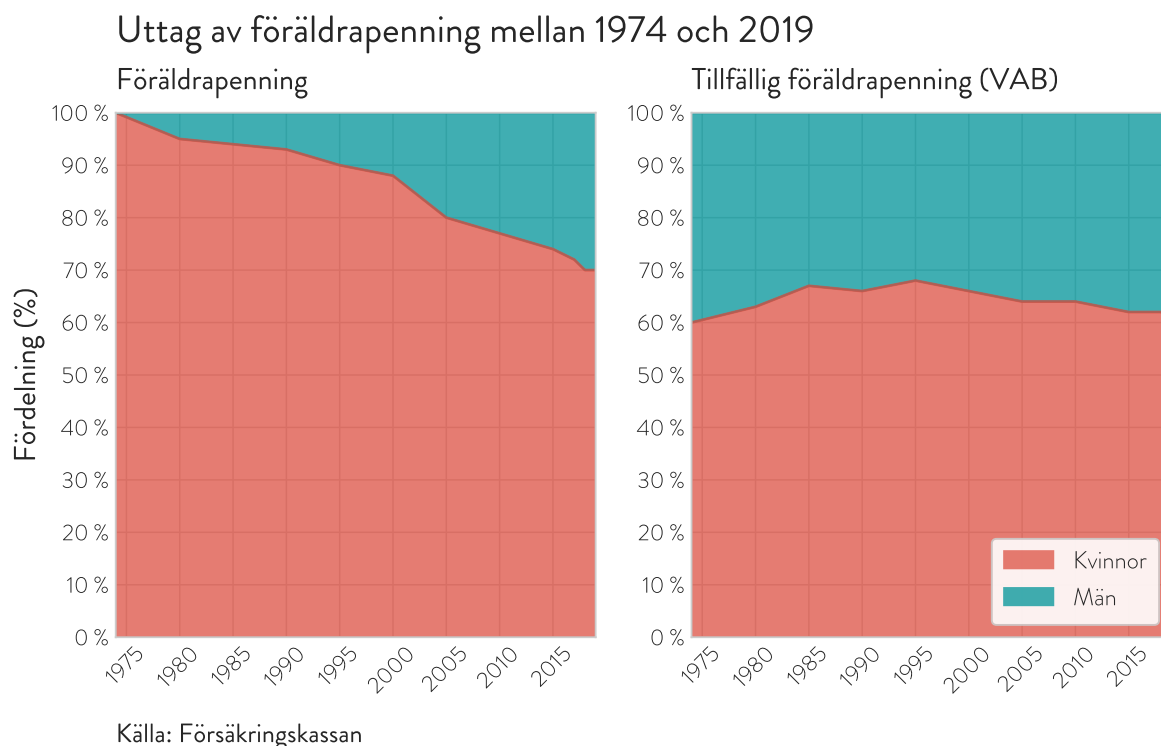
²⁶ Marçal, K. (2020). [Fem saker som bytt kön genom historien](#). Dagens Nyheter, 7 maj.

²⁷ Wikander, U. (1999). *Kvinnoarbete i Europa 1789–1950 – Genus, makt och arbetsdelning*. Atlas Akademi.

²⁸ Allbright, *ibid*.

timmar 2019. Andelen deltidsarbetande bland kvinnor har sjunkit sedan mitten av 1990-talet, men fortfarande arbetar cirka 26 procent av kvinnorna deltid, jämfört med endast 12 procent av männen.

Skillnaderna mellan män och kvinnor gällande frånvaro från det ordinarie arbetet är särskilt påtagliga för föräldrar till barn under tre år, till stor del som en följd av ett högre uttag av föräldraledighet bland kvinnorna. 2020 tog kvinnor ut 70 procent av föräldrapenningdagarna, och en ännu högre andel, 78 procent, av dagarna under barnets två första levnadsår. Detta är en utjämning över tid, om än långsam (se Figur 4 nedan). Här har besluten att reservera dagar åt vardera förälder bidragit till ett mer jämställt uttag.²⁹

Figur 4. Uttag av föräldrapenning uppdelat efter kön 1974–2019.³⁰

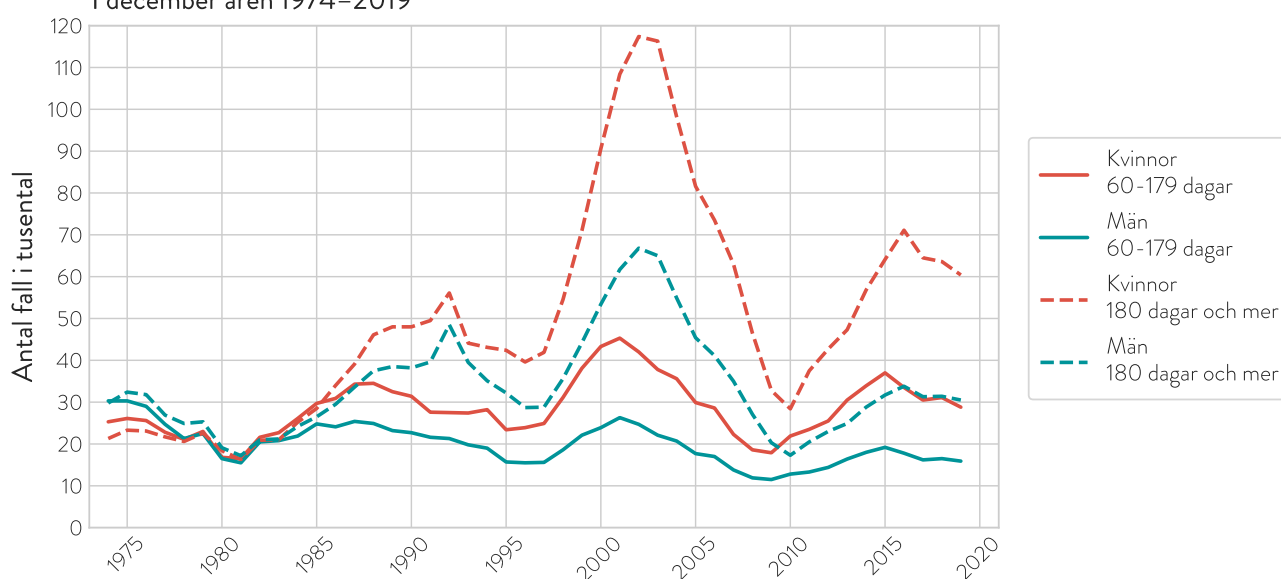
Gällande den tillfälliga föräldrapenningen för vård av barn, så kallad VAB, är uttaget mer jämställt, 2020 tog kvinnor ut 61 procent av VAB-dagarna. Men som kan utläsas i Figur 4 har inte skillnaderna minskat lika tydligt över tid. Kvinnors genomsnittliga arbetsinkomster sjunker således i betydligt större utsträckning än mäns i samband med det första barnets födelse, och en stor del av skillnaden i arbetsinkomst mellan kvinnor och män inom en parrelation uppstår när de får sitt första barn.³¹ Kvinnors sjukfrånvaro är samtidigt nästan dubbelt så hög som mäns, vilket skulle kunna förklaras både med hänvisning till att kvinnor i större utsträckning arbetar i branscher med sämre arbetsmiljö, och utöver förvärvsarbetet även tar ett större ansvar för hemarbete och familj.

²⁹ Försäkringskassan (2019), Jämställd föräldraförsäkring: Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen. Socialförsäkringsrapport 2019:2.

³⁰ SCB (2020), [På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet.](#)

³¹ Nylin, A. K., Musick, K., Billingsley, S., Duvander, A. Z., & Evertsson, M. (2021), Trends in Women's Relative Earnings Within Couples Across the Transition to Parenthood in Sweden, 1987–2007, *European Sociological Review* 37(3), 349–364.

Pågående sjukfall med sjuk-, rehabilitering- och arbetsskadesjukpenning I december åren 1974–2019

Källa: Försäkringskassan

Figur 5. Pågående sjukfall med sjuk-, rehabilitering- och arbetsskadesjukpenning i december åren 1974–2019.³²

ÄGANDE OCH INKOMSTER AV KAPITAL – ÄNNU STÖRRE SKILLNADER MELLAN KÖNEN

Vid sidan av arbetsinkomsterna, som är den största inkomstslaget för de allra flesta, bidrar kapitalinkomster i allt större utsträckning till det genomsnittliga inkomstgapet mellan män och kvinnor. Kapitalinkomsterna är mycket ojämnt fördelade och koncentrerade till den absoluta toppen av inkomstfördelningen. 2017 tillföll 87 procent av kapitalinkomsterna de 10 procent av hushållen med högst disponibel inkomst.³³ De riktigt höga kapitalinkomsterna har ökat kraftigt sedan 1990-talet, samtidigt som kvinnors inkomster från kapital under perioden i genomsnitt varit ungefär hälften så stora som mäns, och ytterligare något lägre under senare år. 2019 var kvinnors kapitalinkomster i genomsnitt 42 procent av mäns. Dessa inkomster har således bidragit till en mer ojämn inkomstfördelning mellan könen, särskilt vad gäller ökade inkomster från utdelningar i fåmansbolag och finansiella kapitalvinster. Denna utveckling har motverkat en del av den utjämning som skett mellan män och kvinnor med avseende på arbetsinkomster.

De skevt fördelade kapitalinkomsterna speglar i sin tur den ojämlika, och högst ojämslådla, fördelningen av ägande av ekonomiska tillgångar vad gäller såväl ägande av företag genom fonder och aktier som ägande av fastigheter och mark. Under senare år är bristande jämställdhet sett till ägande något som belysts mer och mer. Även om representationen av kvinnor ökat försiktigt på ledande positioner inom företag och i bolagsstyrelser har kvinnors ägande inte ökat i samma omfattning. När privat ägande av aktier, fastigheter, företag, patent, land, skogsmark, bilar och upphovsrätt till musik läggs ihop äger män i Sverige totalt dubbelt så mycket som kvinnor.³⁴ Detta har stor betydelse för hur jämställd privatekonomin blir, men än mer för hur makten att forma samhället fördelas.

³² SCB (2020), [På tal om kvinnor och män. Lathund för jämställdhet.](#)

³³ SCB (2019), [Inkomstrappport 2017 – individer och hushåll.](#)

³⁴ Ownershift (2019), [Who owns Sweden? A benchmark of ownership in Sweden.](#)

SKATTER OCH TRANSFERERINGAR – FÖRSIKTIGT UTJÄMNANDE EFFEKT

Sammantaget utgör kvinnors genomsnittliga marknadsinkomster, alltså inkomster från såväl arbete som kapital, 72 procent av mäns. Transfereringar och skatter bidrar till att höja den andelen till 80 procent. Kvinnor tar i större utsträckning del av offentliga transfereringar och betalar skatt i lägre utsträckning än män, som en följd av progressiviteten i skattesystemet.

Som illustreras i Figur 4 ovan tar mammor ut en väsentligt större andel av föräldrapenningen än pappor, och kvinnor är sjukskrivna i ungefär dubbelt så stor utsträckning som män. Detta leder till att kvinnors ersättning från socialförsäkringarna är nästan 50 procent högre än mäns, trots att män, som en följd av högre arbetsinkomster, i genomsnitt har en högre ersättning per dag. Kvinnors inkomster från den ekonomiska familjepolitiken, inklusive barnbidrag, underhållsstöd och bostadsbidrag, är också i genomsnitt väsentligt högre än mäns, till stor del som en följd av att det är vanligare att kvinnor är ensamstående föräldrar. Kvinnor har av samma skäl också i högre grad större inkomster än män från ekonomiskt bistånd, och i och med att kvinnor studerar i större utsträckning än män har kvinnor också studiestöd i större utsträckning än män. Sammantaget bidrar de offentliga transfereringarna till att höja kvinnors genomsnittliga inkomster med fem procentenheter till 77 procent av männens.

Transfereringarnas betydelse har minskat över tid för kvinnor såväl som för män. Det är särskilt de lönerelaterade transfereringarna vid sjukdom och arbetslöshet som har minskat, samtidigt som försörjningsrelaterade ersättningar (som alltså inbegriper delar av familjepolitiken, det ekonomiska biståndet och studiestödet) ökat något. Mäns transfereringsinkomster har sjunkit snabbare än kvinnors i genomsnitt, vilket gjort att skillnaden mellan mäns och kvinnors inkomster av detta slag ökat från 25 procent i mitten av 1990-talet till ungefär 50 procent idag.

Den skatt kvinnor betalar in motsvarar knappt 70 procent av männens. Män betalar, som en direkt konsekvens av mäns högre inkomster i kombination med den progressivitet som finns inbyggd i skattesystemet, en större andel av sina inkomster i skatt. Skattesystemet bidrar således till att ytterligare utjämna skillnaderna mellan kvinnor och män, och efter att även skatterna tagits i beaktande kvarstår ett inkomstgap sett till disponibel inkomst vilket motsvarar 20 procent av mäns genomsnittliga inkomst. Skatternas utjämnande effekt har dock avtagit över tid, mycket som en följd av kapitalinkomsternas växande andel av de sammanlagda inkomsterna och den ökande skillnaden i beskattning mellan de olika inkomstslagen.³⁵

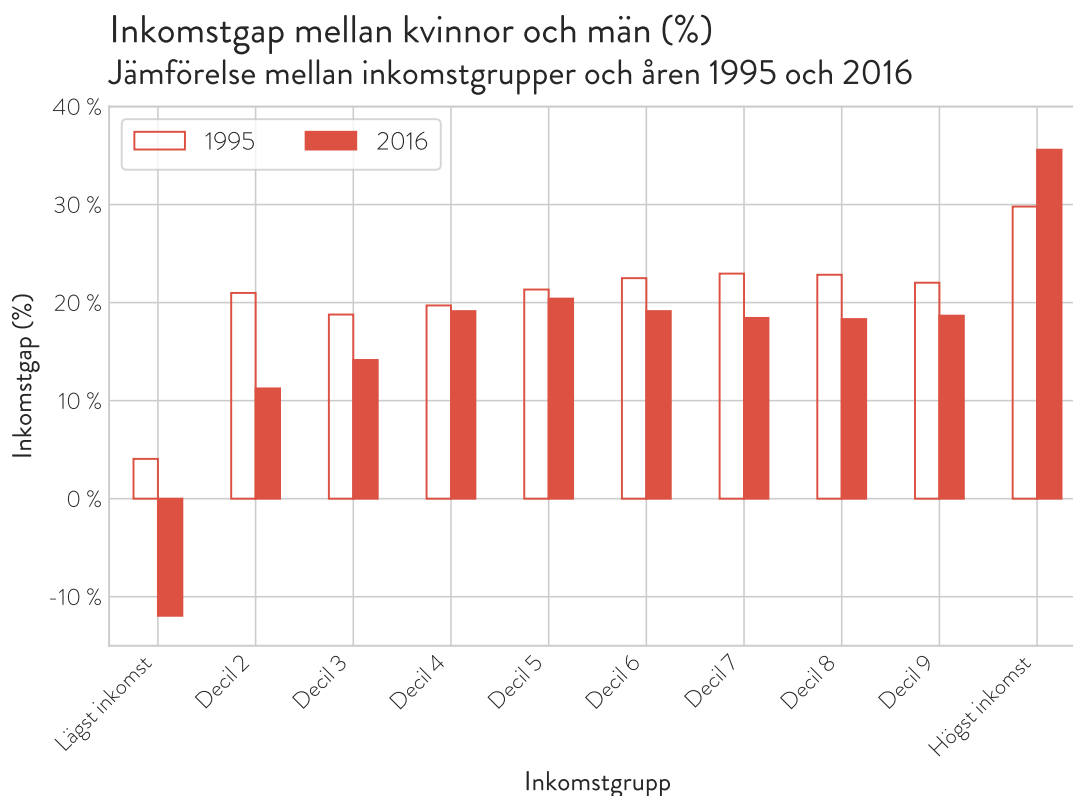
INKOMSTGAPET I OLIKA INKOMSTGRUPPER

Skillnaden gällande mäns och kvinnors genomsnittliga disponibla inkomster döljer betydande skillnader vad gäller inkomstgapets storlek och förändring över tid för olika inkomstgrupper och sett till inkomstslag. Detta illustreras av Figur 6, där visar vi skillnaden i disponibel inkomst år 1995 och 2016 om grupperna män och kvinnor delas in separat i tiondelar baserat på inkomstnivå. Här ser vi att inkomstgapet är som störst, och har ökat över tid, mellan de tio procent av kvinnorna som har de högsta inkomsterna och motsvarande grupp bland männen. Samtidigt har skillnaderna mellan män och kvinnor minskat i övriga inkomstgrupper. Det faktum att inkomstskillnaderna i tiondelen med de högsta inkomsterna är så pass stora gör att ökningen av inkomstgapet i denna grupp får stor inverkan på genomsnittet, vilket förklarar varför den utjämning som skett i övriga inkomstgrupper inte avspeglas när genomsnittet för samtliga grupper jämförs. Utvecklingen speglar i stor utsträckning kapitalinkomsternas växande betydelse, i och med att dessa är kraftigt koncentrerade till de allra mest förmögna hushållen samtidigt som de till övervägande del tillfaller män.³⁶

³⁵ LO (2020), [Skatta oss lyckliga – Idéer för mer rättvisa skatter](#).

³⁶ Prop 2018/19:1, Bilaga 3: Ekonomisk jämställdhet.

Den minskning av gapet i disponibel inkomst som skett i alla inkomstgrupper utom den översta är dock i de flesta fall tämligen liten och betydligt mindre än den minskning av gapet i arbetsinkomst som redovisats tidigare. Detta beror sannolikt på att den utjämnande effekten genom skatter och transfereringar har minskat sedan mitten av 1990-talet, vilket har motverkat den positiva utveckling vi kan se i arbetsinkomsterna. I de allra lägsta inkomstskikten har dock en ganska kraftig utjämning av gapet i disponibel inkomst skett och andelen män har också ökat i dessa inkomstskikt. En möjlig förklaring är den minskning av de lönerelaterade transfereringarna (A-kassa, sjukförsäkring etc.) som vi diskuterat tidigare, eftersom denna minskning har varit större för män än för kvinnor.

Källa: Budgetpropositionen 2019, Bilaga 3

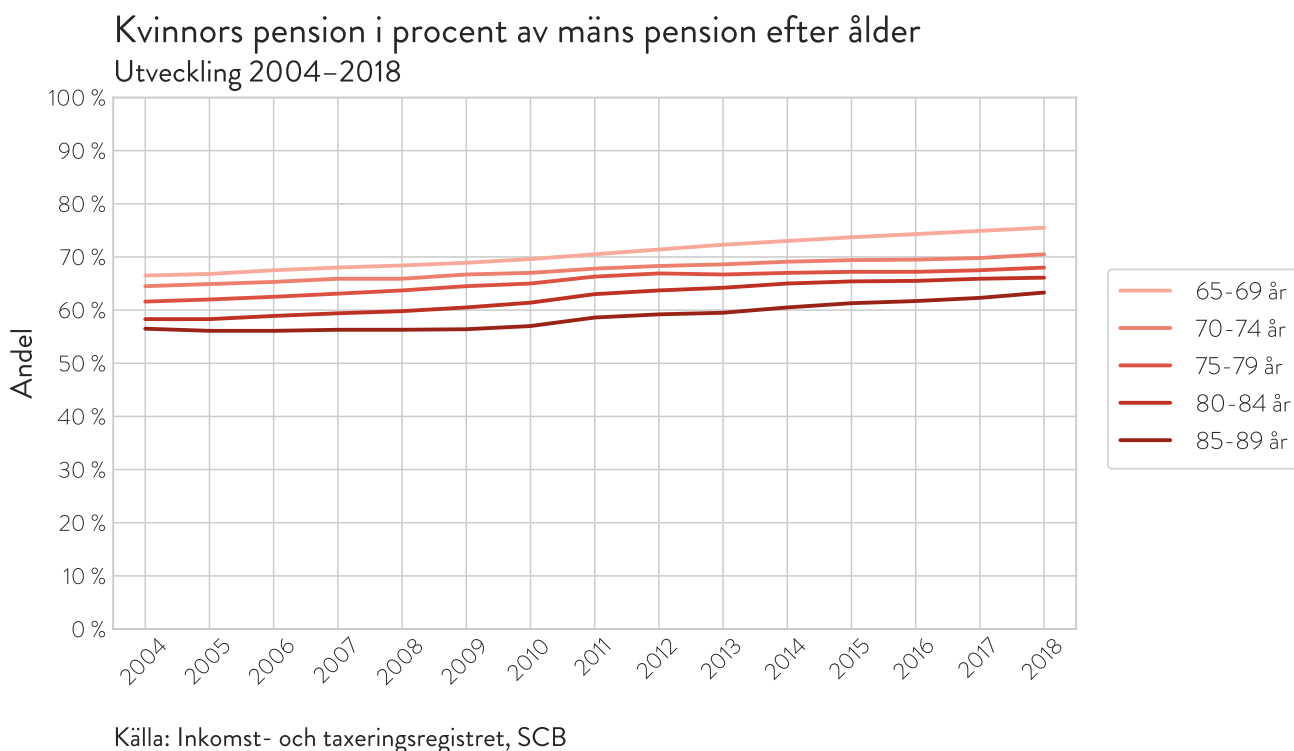
Figur 6. Skillnad i disponibel inkomst för kvinnor och män i olika inkomstgrupper 1995 och 2015. Kvinnor och män har delats in separat i tiondelar (deciler) från vänster till höger efter stigande disponibel inkomst. Män har högre inkomster än kvinnor i alla inkomstgrupper, förutom för den tiondel av befolkningen med lägst inkomster (dvs. decil 1) år 2016, där inkomstgapet är -11 %.

OJÄMSTÄLLDHETEN BLAND ÄLDRE³⁷

Sedan mitten av 1990-talet har inkomstgapet, sett till disponibel inkomst, stadigt uppgått till ungefär knappt 30 procent bland de över 65, vilket alltså är cirka tio procentenheter högre än bland befolkningen i åldrarna 20 till 64 år. Bland de över 65 är pensioner den viktigaste inkomstkällan, särskilt för kvinnor. I och med att pensionssystemet är avgiftsbestämt och baserat på livsinkomster speglar skillnaderna mellan mäns och kvinnors pensioner i stor utsträckning inkomstskillnaderna under arbetslivet. Kvinnor hade i genomsnitt 28 procent lägre pensionsinkomster än män 2019, med en större skillnad bland äldre jämfört med yngre pensionärer (se Figur 7). Det har skett en viss utjämning av pensionsinkomsterna mellan män och kvinnor under senare decennier, delvis som en följd av kvinnors ökande pensionsgrundande inkomster.

³⁷ Mer utförliga analyser finns t ex i Inspektionen för Socialförsäkringen (2017), [Kvinnors och mäns pensioner – En analys av skillnader och spridning i pensionsinkomster i dag och i framtiden](#), samt i Socialdepartementet (2016), [Jämställda pensioner? Ds 2016:19](#).

Samtidigt har skillnaderna i pensionsålder och antal pensionsgrundande år minskat över tid och är idag små.³⁸

Figur 7. Kvinnors pension i procent av mäns pension har ökat de senaste decennierna för samtliga åldersgrupper, från runt 56–66 % år 2004 till 63–75 % år 2018.³⁹

Det allmänna pensionssystemet bidrar i viss utsträckning till att minska inkomstgapet, jämfört med skillnaderna i den underliggande inkomsten under arbetslivet. Inkomsttaket för intjänande till allmän pension och pensionsrätter för barnår, studier och sjukpenning gör att skillnaderna i inkomstgrundad allmän pension blir mindre än skillnaderna i inkomster under de förvärvsaktiva åren. Men i och med att den inkomstbaserade allmänna pensionen fortfarande till stor del avspeglar skillnader i mäns och kvinnors förvärvsinkomster hade kvinnor ändå i genomsnitt 27 procent lägre inkomstgrundad pension än män 2018.⁴⁰ I och med den lägre inkomstgrundade pensionen tar kvinnor i betydligt större utsträckning än män del av grundskyddet i pensionssystemet. Bland pensionärerna fick cirka 43 procent av kvinnorna och 14 procent av männen någon form av garantipension 2019. Kvinnor är också överrepresenterade som mottagare av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. För en betydande andel av dagens kvinnliga pensionärer bidrar också änkepensionen till att höja inkomsten. På så sätt bidrar grundskyddet i pensionssystemet till att i någon mån utjämna de genomsnittliga skillnaderna.

Tjänstepensionerna vidgar i stället inkomstgapet, mycket eftersom avsättningarna är större för högre inkomster, vilket i genomsnitt gynnar män. Därtill skiljer sig tjänstepensionsavtalen mellan olika avtalsområden, med mer förmånliga avtal på mansdominerade områden, vilket ytterligare förstärker skillnaderna. I genomsnitt hade kvinnor 52 procent av mäns tjänstepensioner 2019. Inkomster från arbete och kapital vidgar skillnaderna mellan män och kvinnor över 65 år ytterligare, med resultatet att kvinnor över 65 år i genomsnitt hade disponibla inkomster som var 29 procent lägre än mäns 2019. Liksom i de yngre åldersgrupperna har kapitalinkomsterna inom befolkningen över 65 år ökat väsentligt sedan 1990-talet, främst som en följd av utvecklingen bland de med de allra högsta inkomsterna.

³⁸ Pensionsmyndigheten (2018), *Varför får kvinnor och män olika mycket i inkomstpension – Svar på regeringsuppdrag 2018*.

³⁹ SCB (2020), [På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet.](#)

⁴⁰ Socialdepartementet (2016), *Jämställda pensioner?* Ds 2016:19, sid. 60.

VÄLFÄRDSTJÄNSTERNAS BETYDELSE FÖR JÄMSTÄLLDHETEN

Utöver transfereringssystemen bidrar välfärdspolitiken till att utjämna levnadsvillkoren mellan människor genom att tjänster som utbildning, sjukvård och omsorg görs tillgängliga för var och en till liten eller ingen kostnad. Vid uppskattningar av människors levnadsnivå används ibland begreppet utökad inkomst för att beteckna värdet av nyttjade offentliga tjänster i kombination med disponibel inkomst. I genomsnitt använder kvinnor välfärdstjänster i något högre utsträckning än män, vilket gör att könsskillnaderna i utökad inkomst är något mindre än skillnaderna i disponibel inkomst. Att kvinnor i genomsnitt använder välfärdstjänster i större utsträckning än män hänger främst samman med att kvinnor lever längre och därför använder sjukvård och äldreomsorg mer, och att kvinnor studerar i högre utsträckning än män.⁴¹ Som ett exempel var 65 procent av alla svenskar med plats på särskilt boende år 2019 kvinnor, och 22 procent av alla kvinnor över 65 år hade samma år någon stödinsats enligt socialtjänstlagen, jämfört med 14 procent av alla män över 65.⁴²

Välfärdstjänsterna har emellertid inte bara betydelse för den ekonomiska jämställdheten genom det direkta värdet av de tjänster som nyttjas. Välfärdspolitiken bidrar också till jämställdheten genom att kvinnor och män erbjuds lika möjligheter till utbildning och betalt arbete. Genom en väl utbyggd barnomsorg blir det möjligt för både mammor och pappor att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete och genom äldreomsorgen minskar pressen på anhöriga att ge omsorg åt äldre. På så sätt blir det möjligt för fler kvinnor, som annars ofta tar den större delen av ansvaret för dessa uppgifter, att få tillgång till en egen förvärvsinkomst.

Ur det perspektivet är det bekymmersamt att den andel av befolkningen som tar del av offentlig äldreomsorg har minskat nästan lika kraftigt som den ökade under 1960- och 1970-talet, och betydligt kraftigare än vad en förbättrad hälsa bland äldre skulle kunna förklara. År 1984 bodde 28 procent av befolkningen över 80 år i särskilt boende, 2015 hade den siffran sjunkit till 13 procent. Samtidigt fick 22 procent av alla över 64 år hjälp av hemtjänsten 1980, jämfört med 9 procent 2015.⁴³ Parallellt med krympningen av den offentliga omsorgen har närstående i högre omfattning fått ägna sig åt omsorg om anhöriga. Detta kan få konsekvenser för möjligheten till betalt arbete, hälsa och välbefinnande bland omsorgsgivarna, vilka ofta är kvinnor.⁴⁴ Här finns också en klassaspekt, då det är betydligt vanligare att anhöriga till lågutbildade äldre hjälper till med omsorgen än närstående till högutbildade, särskilt när omsorgsbehovet är omfattande. En högre andel äldre med högre utbildning köper i stället privata omsorgstjänster. Betydelsen av den privata omsorgsmarknaden har också ökat, inte minst som en följd av införandet av skatteavdrag för hushållsnära tjänster (RUT) 2007 – ett avdrag som används i störst utsträckning av höginkomsthushåll.

Det finns alltså tendenser till en tudelning av omsorgsmönstren i spåren av en allt mer åtstramad äldreomsorg. Äldre med högre utbildning och inkomst förlitar sig i större utsträckning på privata tjänster samtidigt som anhörigomsorgen blir allt viktigare för äldre med arbetarbakgrund, vilket får särskilda konsekvenser för arbetarklasskvinnor som tar hand om äldre anhöriga.⁴⁵ Denna tudelning förstärks av att privata utförare inom den offentligt finansierade äldreomsorgen kan sälja tilläggstjänster vid sidan av de behovsbedömda insatserna, något de kommunala utförarna inte ska göra.

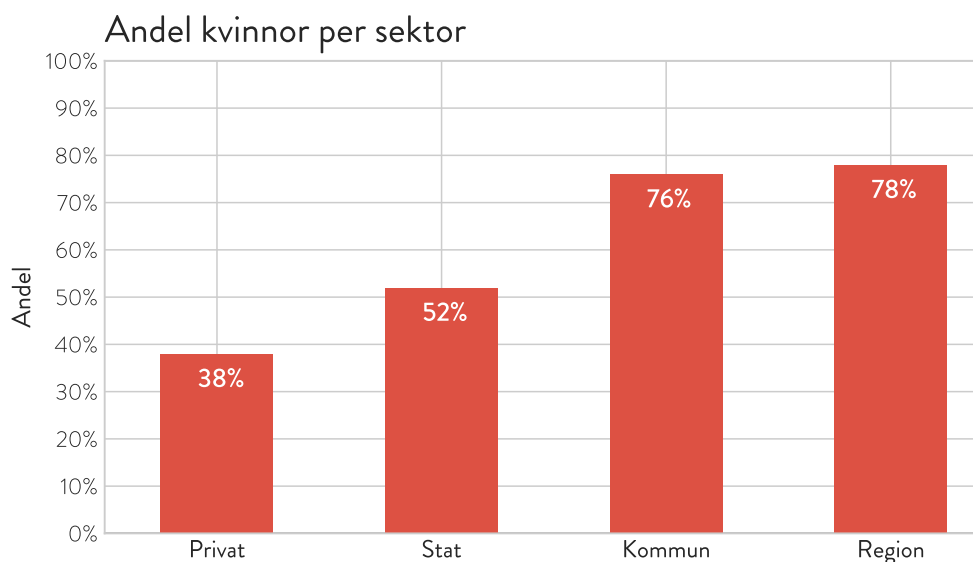
41 Prop 2019/20:1, Bilaga 3: Ekonomisk jämställdhet.

42 Socialstyrelsen (2021), [Statistik om socialtjänstinsatser till äldre 2020](#).

43 Socialdepartementet (2017), [Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg för äldre personer](#).

44 Szebehely, M., Ulmanen, P. & Sand, A-B (2014), Att ge omsorg mitt i livet: hur påverkar det arbete och försörjning? Arbetsrapport 2014:1. Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.

45 Ulmanen, P., & Szebehely, M. (2015), [From the state to the family or to the market? Consequences of reduced residential eldercare in Sweden](#), *International Journal of Social Welfare*, 24(1), 81–92.

Källa: SCB, Kortperiodisk sysselsättningsstatistik 2020 kvartal 4

Figur 8. Andel kvinnor per sektor.⁴⁶

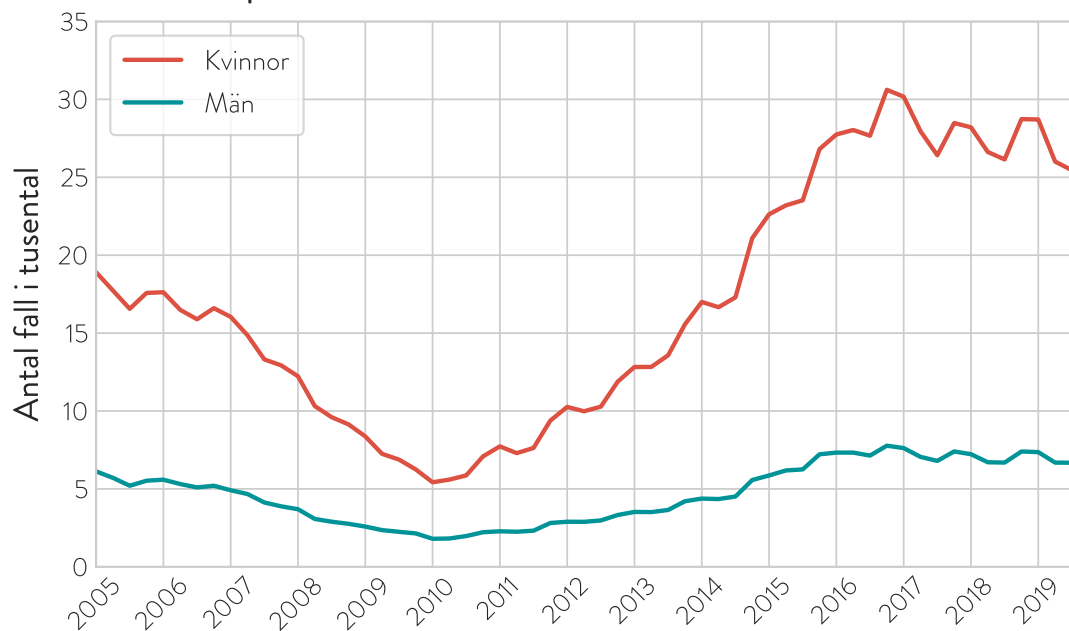
Välfärdssektorn är också av avgörande betydelse för kvinnors levnadsvillkor eftersom den utgör arbetsplats för många kvinnor. Den könssegregerade arbetsmarknaden gör att kvinnor i mycket högre utsträckning än män arbetar inom kommunal- eller regional sektor (Figur 8). Arbetsvillkoren och arbetsmiljön inom sektorn är därmed viktig för kvinnors möjlighet att försörja sig, men också för att på andra sätt leva ett gott liv med en god hälsa.

Kontaktyrken inom välfärdssektorn har identifierats som riskyrken för sjukskrivning på grund av psykiatriska besvär och stressrelaterad psykisk ohälsa. Många som arbetar inom vård, omsorg och utbildning vittnar om en anspänd arbetssituation med höga krav och bristande kontroll. Det är också inom dessa sektorer som sjukskrivningarna till följd av psykisk ohälsa är som störst.⁴⁷ Anpassningsstörningar och stressreaktioner är generellt de diagnoser som har ökat allra mest under senare år, med betydligt fler fall för kvinnor än för män (Figur 9). Dåliga arbetsförhållanden är en starkt bidragande orsak till sjukskrivning på grund av psykiatriska diagnoser.

⁴⁶ SKR (2021). [Personalen i välfärden. Personalstatistik för kommuner och regioner 2020.](#)

⁴⁷ Försäkringskassan (2020). Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser – En registerstudie av Sveriges arbetande befolkning i åldern 20–69 år. Socialförsäkringsrapport 2020:8.

Pågående sjukfall på grund av anpassningsstörningar och reaktion på svår stress (2005-2019)

Källa: Försäkringskassan

Figur 9. Pågående sjukfall på grund av anpassningsstörningar och reaktion på svår stress 2005–2019.

En hög arbetsbelastning inom vård, omsorg och utbildning kan kopplas till att sysselsättningen inom välfärden under senare decennier inte motsvarat de ökade behov som följer av att befolkningen växer och att allt fler lever längre. De stora nedskärningar inom offentlig sektor som skedde efter 1990-talskrisen har inte kompenserats, trots att svensk ekonomi återhämtat sig. Jämfört med situationen vid 1990-talets början är antalet arbetade timmar inom välfärden fortfarande lägre i relation till behoven.⁴⁸ Många kan vittna om den press som idag finns på de anställda inom välfärdssektorn, som en följd av detta.

⁴⁸ Scocco, S., Andersson, L. F., & Borggren, J. (2018). [Välfärdens behov och resurser. En kartläggning av demografiska behov och skattefinansierad produktion av välfärdstjänster i Sverige](#). Stockholm: Arena idé.

INNEBÖRDEN AV REFORMISTERNAS FÖR- SLAG FÖR DEN EKONOMISKA JÄMSTÄLLDHETEN

- Reformisternas förslag innebär sammantaget en minskning av inkomstgapet mellan män och kvinnor motsvarande cirka 15 procent.
- Utjämningsen skulle utgöra ett kraftfullt trendbrott mot den utveckling av stagnerad ekonomisk jämställdhet vi sett sedan mitten av 1990-talet.
- Beräkningarna utgår från Reformisternas reformbudget 2021 där våra förslag för ett jämlikare Sverige med full sysselsättning, stärkt välfärd och netto-noll klimatutsläpp år 2034 beskrivs.
- De allra mest jämställdhetskapande av våra förslag är en höjning av pensionerna och en höjning av kapitalbeskattningen.
- Reformisternas förslag till välfärdssatsningar genom förstärkningar av det kommunala utjämningsystemet skapar ytterligare påtagligt ökad ekonomisk jämställdhet. Genom förbättrade arbetsvillkor skapar det också delvis svärmätbara jämställdhetsökningar, eftersom fler kvinnor än män yrkesarbetar i välfärden.
- God fördelningspolitik är – helt enkelt – också god jämställdhetspolitik.

Reformisterna har tidigare presenterat den påverkan genomförandet av förslagen i föreningens Reformprogram skulle ha på den ekonomiska jämlikheten. Den årliga Reformbudgeten har visat att Reformisternas förslag sammantaget kraftigt skulle öka den disponibla inkomsten för den tredjedel av befolkningen som har lägst inkomster, huvudsakligen på bekostnad av den tiondel som har högst inkomst. Totalt skulle genomförandet av Reformisternas förslag minska den ekonomiska ojämlikheten (Gini-koefficient) med cirka 15 procent. I den här rapporten presenterar vi beräkningar för hur Reformisternas förslag skulle påverka den ekonomiska jämställdheten.⁴⁹

I första hand har vi velat undersöka hur Reformisternas förslag påverkar den genomsnittliga disponibla inkomsten för kvinnor respektive män, och vilken effekt det har på inkomstgapet mellan dessa grupper. Som tidigare har nämnts och grundligt diskuterats i föregående kapitel har gapet i disponibel inkomst mellan kvinnor män och legat på drygt 20 procent sedan mitten av 1990-talet. Detta trots att gapet i arbetsinkomst minskat under samma period. Orsaken är att gapet i kapitalinkomst ökat och att den utjämnande effekten av skatter och transfereeringar minskat. Dessa förändringar är inte resultatet av några naturlagar, utan en följd av den ekonomiska politik som förts. Kan Reformisternas förslag på området vända utvecklingen?

Vi har också velat undersöka hur våra förslag påverkar den genomsnittliga utökade inkomsten, där även välfärdstjänsternas bidrag ingår. Reformisternas förslag inbegriper en kraftig förstärkning av välfärden i Sverige. Hur ser effekterna av detta ut på den ekonomiska jämställdheten?

Innan vi återvänder till dessa frågor gör vi en sammanfattning av de förslag på skatte-, transfererings- och välfärdsområdet som Reformisterna presenterade i Reformbudgeten 2021.

⁴⁹ Beräkningarna utgår från och bygger vidare på de beräkningar som gjorts för Reformbudgeten och de är precis som dessa statistiska och approximativa. En detaljerad beskrivning av de källor och metoder som använts finns i avsnittet Metodbeskrivningar.

REFORMISTERNAS FÖRSLAG MED BETYDELSE FÖR EKONOMISK JÄMSTÄLLDHET

I Reformbudgeten 2021 finns Reformisternas förslag för ett jämlikare Sverige med full sysselsättning och stärkt välfärd och som når målet om nettonollutsläpp år 2034 i linje med Parisavtalet.⁵⁰ Här beskrivs kortfattat de förslag som har störst inverkan på den ekonomiska jämställdheten. Förslagen återfinns inom en fullt ut skattefinansierad budget för statens löpande utgifter.

Reformisterna föreslår att utjämningsystemet mellan kommuner och regioner tillförs 35 miljarder kronor årligen. Utöver detta innebär Reformisternas föreslagna statsbidragsindexering tillskott som ökar med omkring 2,5 miljarder per år. Föreningens förslag till pensionslyft, skattereform och förstärkning av socialförsäkringarna ger ökade skatteintäkter för kommunerna och regionerna på ca 51 miljarder kronor. Totalt innebär förslaget en mycket betydande förstärkning av välfärdens finansiering med mer än 1,5 procent av bruttonationalprodukten, vilket möjliggör fler fasta heltidsanställningar med goda villkor inom vård, skola, omsorg och personlig assistans.⁵¹

Reformisterna föreslår höjda barnbidrag med 1000 kronor per barn och månad och en bred förstärkning av a-kassa, sjukförsäkring, studiemedel, underhållsstöd och försörjningsstöd – förslag som påtagligt minskar risken för barnfattigdom och låg ekonomisk standard i övrigt.

Reformisterna föreslår vidare ett pensionslyft för dem med lägst pensioner. Det innebär en höjning av pensionen med 3500 kronor före skatt för de äldre som har det sämst ställt. Nivån på höjningen av pensionen trappas sedan av för dem som idag har en statlig pension över 10 000 kronor per månad upp till nivån 13 500 kronor per månad. Sammanlagt får över en miljon svenskar höjd pension. Tillsammans med det föreslagna rättviseavdraget bevaras ett system där det märks i plånboken om någon har lönearbetat, samtidigt som de med allra lägst pension får en drägligare inkomst att leva på och som motsvarar den pensionsförstärkning om 5000 kronor i månaden före skatt som finns med i Reformisternas reformprogram.

Det föreslagna rättviseavdraget skulle innebära att alla jobbskatteavdrag och avdrag med liknande verkan avskaffas och ersätts med ett nytt skatteavdrag, ett rättviseavdrag som gäller lika för alla inkomsttagare: löntagare, sjuka, arbetslösa och pensionärer. Rättviseavdraget ger 2550 kronor i skatteavdrag varje månad till alla med en månadslön under 30 000 kronor. Därefter trappas avdraget långsamt av. Det innebär att alla som idag tjänar under 30 000 kronor i månaden får en inkomstskattesänkning. De med månadsinkomst på omkring 40 000 får en inkomstskattehöjning på omkring 400 kronor i månaden. Skattehöjningen motsvarar som mest omkring 1150 kronor i månaden och gäller först vid inkomster på omkring 100 000 kronor i månaden.

Reformisterna föreslår vidare en harmonisering av skattesatserna för inkomst av kapital samt en höjning av kapitalbeskattningssatsen från 30 till 35 procent. I förändringen ingår bland annat en skärpning av de så kallade 3:12-reglerna som reglerar hur ägare till fåmansbolag ska deklarerera sina inkomster, en höjning av den effektiva skattesatsen för ISK- och kapitalförsäkringskonton samt en takbegränsning på en miljon kronor för dessa konton, där kapitalägande utöver taket får flyttas till vanligt kapitalkonto. Fullt genomförda beräknas dessa förändringar inbringa 25 miljarder kronor (cirka 0,5 procent av bruttonationalprodukten) till statskassan.

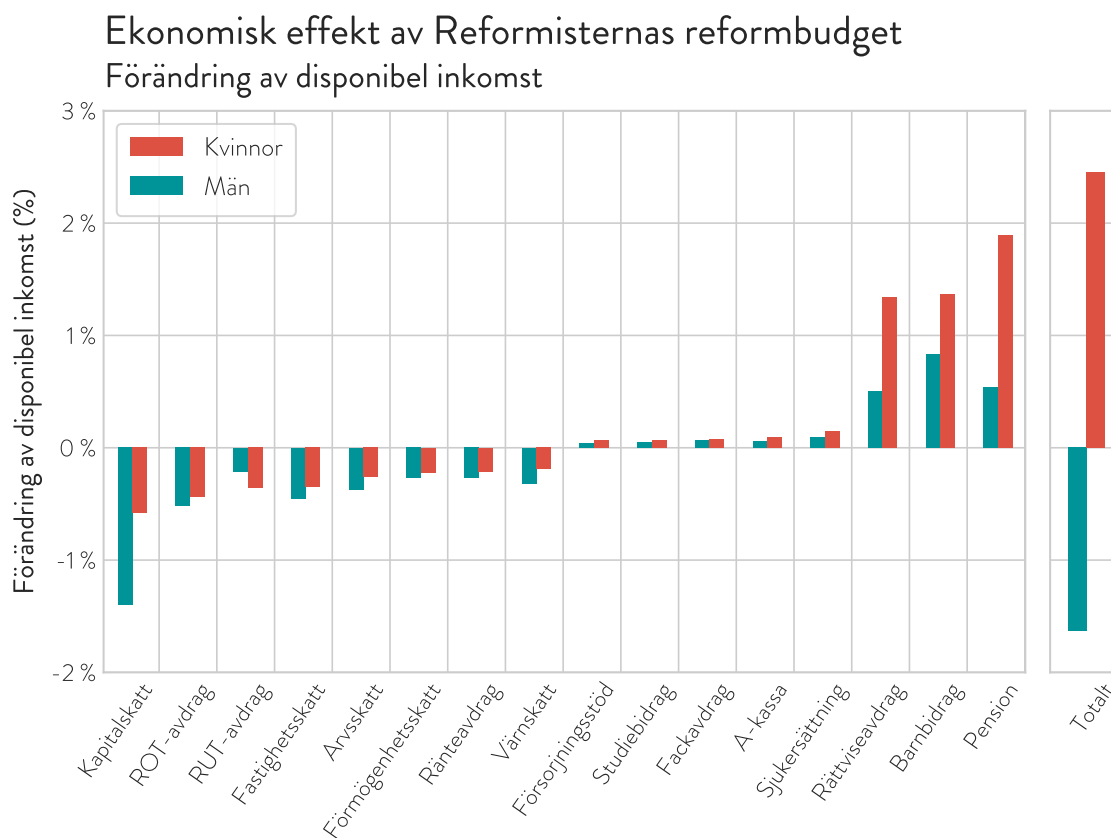
Betydande tillskott till statens intäkter föreslås också komma från en reformerad fastighetsskatt som innebär att småhus, bostadsrätter och ägarlägenheter beskattas med 0,75 procent av taxeringsvärdet, utan maxtak och oavsett byggnadsår, samtidigt som ett allmänt fastighetsskatteavdrag på 3000 kronor införs, vilket gör skatteuttaget progressivt och innebär sänkt fastighetsskatt för över hälften av alla småhus i Sverige. Stämpelskatt och lagfartsavgift sänks så att de endast täcker administrationskostnader. Vidare föreslås att ränteavdragen fasas ut och ROT- och RUT-avdragen avskaffas.

⁵⁰ [Reformisternas reformbudget 2021](#).

⁵¹ Föreningens Reformprogram innehåller kravet på minst 1 procents ökning av resurserna till kommuner och regioner.

EFFEKTER AV REFORMISTERNAS FÖRSLAG

Reformisternas förslag skulle alltså kraftigt minska den ekonomiska ojämlikheten, men hur skulle de påverka den ekonomiska jämställdheten? I Figur 10 och 11 visar vi den procentuella förändringen av den genomsnittliga disponibla respektive utökade inkomsten för män och kvinnor med Reformisternas förslag, dels totalt och dels för varje enskilt förslag. Av Figur 10 framgår att kvinnors genomsnittliga disponibla inkomst skulle öka med 2,4 procent medan mäns genomsnittliga disponibla inkomst skulle minska med 1,7 procent, vilket motsvarar en minskning av inkomstgapet med 3,6 procent (av männens disponibla inkomst). Reformisternas förslag skulle alltså innebära ett rejält trendbrott jämfört med utvecklingen sedan mitten av 1990-talet, och kraftigt minska inkomstgapet mellan kvinnor och män med cirka 15 procent.

Källa: Egna beräkningar (2022)

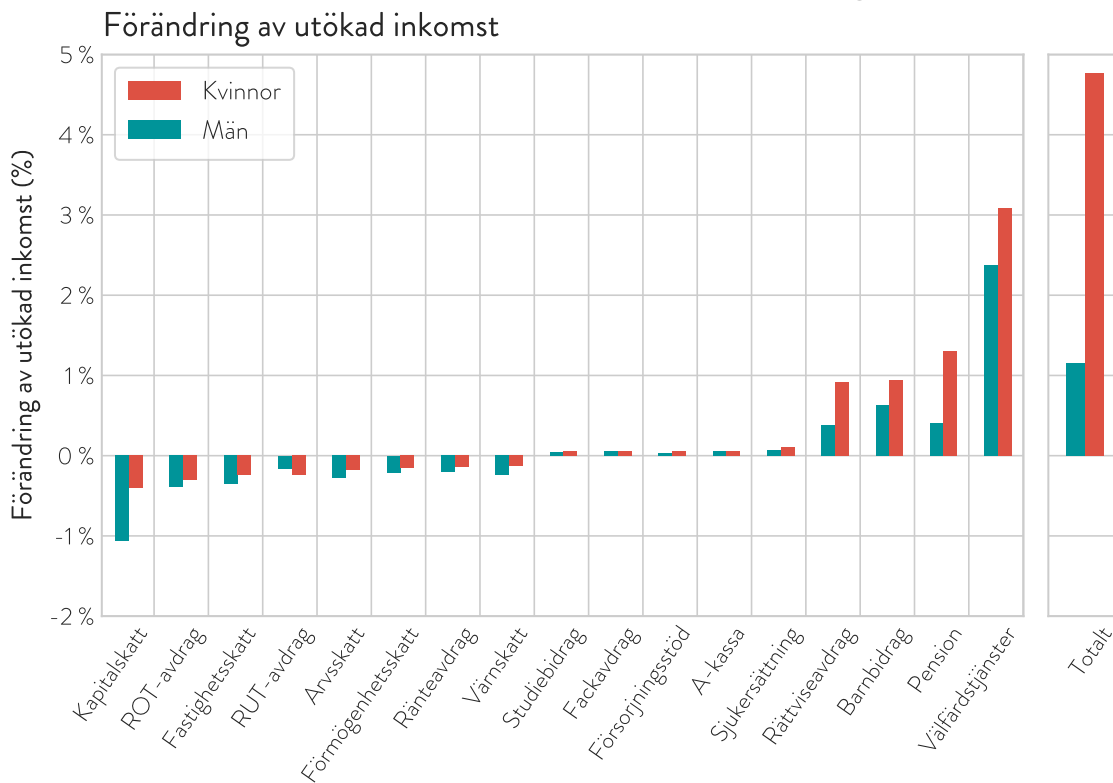
Figur 10. Förändring av disponibel inkomst för kvinnor och män med Reformisternas Reformbudget.

Av Figur 10 framgår att de mest jämställdhetsskapande reformerna bland Reformisternas förslag är:

- höjningen av pensionerna
- införandet av rättviseavdraget
- höjningen av kapitalinkomstskatten.

Den sammantagna effekten av övriga skatteförändringar är också tydligt jämställdhetsskapande.

Ekonomisk effekt av Reformisternas reformbudget

Källa: Egna beräkningar (2022)

Figur 11. Förändring av utökad inkomst för kvinnor och män med Reformisternas Reformbudget.

Av Figur 11 framgår att kvinnors genomsnittliga utökade inkomst skulle öka med 4,9 procent medan mäns genomsnittliga utökade inkomst skulle öka med 1,1 procent, vilket motsvarar en minskning av inkomstgapet med 3,1 procent (av männens genomsnittliga utökade inkomst). Av figuren framgår även att den stärkta välfärden är tydligt jämställdhetskapande ur ekonomiskt hänseende, vilket beror på att kvinnors konsumtion av välfärdstjänster är högre än mäns.⁵²

Den huvudsakliga anledningen till att Reformisternas förslag så pass kraftigt skulle öka den ekonomiska jämställdheten är den kraftigt omfördelade effekten av förslagen. Eftersom kvinnor i genomsnitt har lägre inkomst än män befinner sig fler kvinnor i de lägre inkomstskikten, och de skulle därför som grupp få större del av de reformer som Reformisterna föreslår, till exempel höjda pensioner. Å andra sidan befinner sig fler män i de högre inkomstskikten, och de skulle därför som grupp betala en större del av de skattehöjningar som föreslås, till exempel höjd kapitalinkomstskatt.

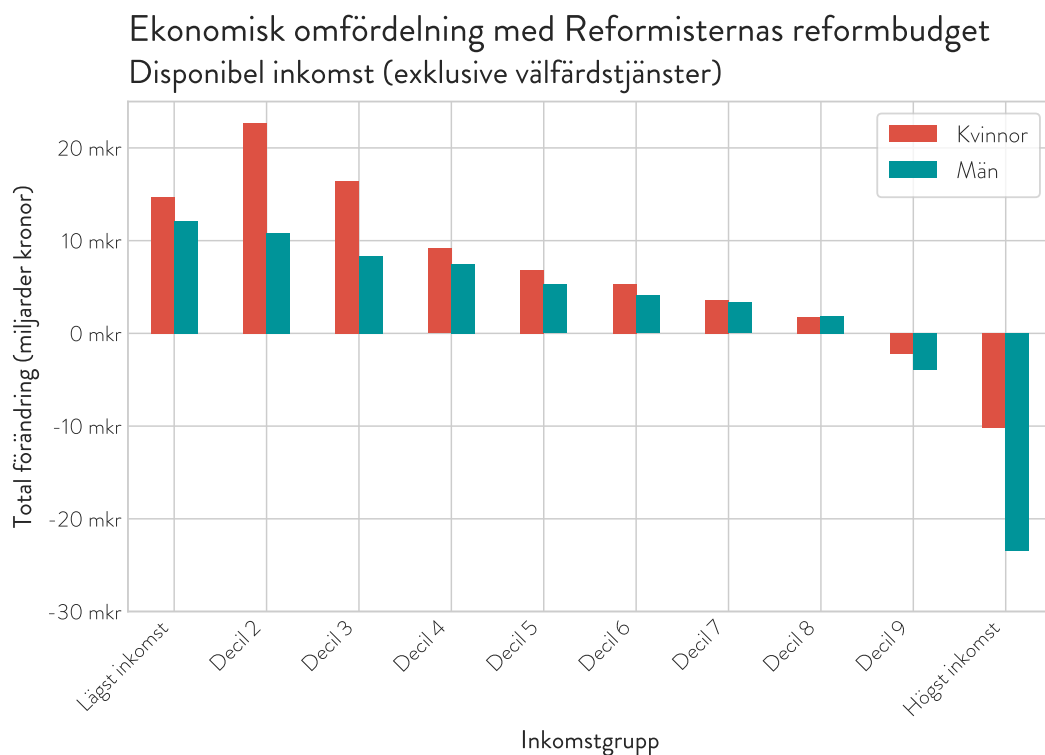
Vissa förslag ökar jämställdheten mer än vad fördelningen av kvinnor och mäns inkomster antyder. Detta gäller i synnerhet höjningen av pensionerna, där det faktum att det finns fler kvinnliga än manliga pensionärer ökar reformens jämställdhetskapande effekt. Höjningen av kapitalskatten har också en större jämställdhetskapande effekt än vad fördelningen av kvinnors och mäns inkomster antyder. Anledningen till detta är att fördelningen av kvinnors och mäns kapital är mindre jämställd än fördelningen av deras inkomster.

För att illustrera sambandet mellan ekonomisk jämställdhet och ekonomisk jämlikhet visar vi i Figur 12 de totala penningströmmar till och från staten som Reformisternas förslag skulle innebära för kvinnor (rött) och män (grönt) i olika inkomstklasser. Här framgår att de största

⁵² Löfgren, A-K (2013), [Effektiv omfördelning över livet](#). Stockholm: LO.

penningströmmarna **från** staten går till kvinnor i den tredjedel av befolkningen som har lägst inkomst. Det sker dock inte på bekostnad av män i detta inkomstskikt, vilka skulle få ungefär samma förstärkning räknat per person. Finansieringen står i stället de övre inkomstskikten för, och den klart största penningströmmen **till** staten går från män i den tiondel av befolkningen som har högst inkomst. Det vill säga precis den grupp som dragit ifrån mest ekonomiskt sedan mitten av 1990-talet.

Sammanfattningsvis ser vi att Reformisternas politiska förslag skulle leda till en minskning av inkomstgapet mellan män och kvinnor motsvarande cirka 15 procent. En sådan utjämning skulle utgöra ett kraftfullt trendbrott mot den utveckling av stagnerad ekonomisk jämställdhet vi sett sedan mitten av 1990-talet. Av våra förslag är höjningen av pensionerna och höjningen av kapitalskatten de mest jämställdhetskapande. I grund och botten är resultaten en konsekvens av den kraftigt omfördelande effekt som våra förslag har, från de med högst inkomster, av vilka flertalet är män, till de med lägre inkomster, av vilka flertalet är kvinnor. God fördelningpolitik är helt enkelt god jämställdhetspolitik.

Källa: Egna beräkningar (2022)

Figur 12. Ekonomisk omfördelning genom skatter, transfereringar och välfärdstjänster för kvinnor och män med Reformisternas Reformbudget. Befolkningen har delats in i tiondelar (deciler) från vänster till höger efter stigande disponibel inkomst.

EXEMPEL PÅ UTFALL AV REFORMISTERNAS FÖRSLAG

Ensamstående förortsmamman

Elin är 37 år och ensamstående mamma till två barn, ett och fyra år gamla. Hon jobbar vanligtvis 80 procent som undersköterska men är föräldraledig. Hennes totala inkomst är 23 000 kronor i månaden. Familjen bor i en hyreslägenhet i Eskilstuna.

Skillnader i plånboken

Barnbidragslyft: + 2000 kr/månad

Rättviseavdrag: + 2550 kr/månad

Förändring, disponibel inkomst: + 4550 kr/månad

Skillnader i välfärden

Tillskott till Eskilstuna kommun: 7488 kr per invånare och år

Tillskott till Region Sörmland: 4612 kr per invånare och år

Barnfamiljen på landsbygden

Basma och Liam bor i en villa på landsbygden utanför Alingsås i Västra Götaland. Basma är förskollärare med en lön på 24 000 kronor i månaden och Liam är elektriker med en lön på 37 000 kronor i månaden. Villan är värderad till 2,5 miljoner kronor, men paret står inför en omfattande husrenovering. Basma och Liam har tre barn.

Skillnader i plånboken

Barnbidragslyft: + 3000 kr/månad

Rättviseavdrag: Basma + 522 kr/månad. Liam - 287 kr/månad

Fastighetsskatt: - 212 kr/månad

Förändring, disponibel inkomst: Basma + 1916 kr/månad. Liam + 1107 kr/månad

Skillnader i välfärden

Tillskott till Alingsås kommun: 5406 kr per invånare och år

Tillskott till Västra Götalandsregionen: 1249 kr per invånare och år

Pensionären

Anita är 72 år och änka. De första yrkesverksamma åren arbetade hon som socialsekreterare. Därefter arbetade hon deltid som administratör för att samtidigt kunna ta hand om sina barn. Hon är bosatt i en hyresrätt i Gävle kommun i region Gävleborg. Hon har en statlig pension på 11 000 kronor i månaden före skatt.

Skillnader i plånboken

Pensionslyft och rättviseavdrag: + 3107 kr/månad

Förändring, disponibel inkomst: + 3107 kr/månad

Skillnader i välfärden

Tillskott till Gävle kommun: 5594 kr per invånare och år

Tillskott till Region Gävleborg: 4921 kr per invånare och år

Det unga konsultparet

Ingenjörerna Ali och Grace är nyss fyllda 30 och arbetar som konsulter på en mindre firma i Stockholm. Ali tjänar 41 000 och Grace 44 000 kronor i månaden, vilket ger en disponibel inkomst på drygt 30 000 vardera. De har nyligen köpt en bostadsrätt för 5 miljoner kronor. Tillsammans sparar paret 20 000 kronor i månaden.

Skillnader i plånboken

Rättviseavdrag: Ali - 433 kr/månad. Grace - 542 kr/månad

Fastighetsskatt: - 1972 kr/månad

Förändring, disponibel inkomst: Ali - 1419 kr/månad. Grace - 1528 kr/månad

Skillnader i välfärden

Tillskott till Stockholms stad: + 3268 kr per invånare och år

Tillskott till Region Stockholm: + 324 kr per invånare och år

Kapitalägarparet

Före detta marknadschefen Åke äger en villa i Saltsjöbaden där han bor tillsammans med sin andra hustru Marie efter att barnen flyttat hemifrån. Marie lönearbetar inte. Åke äger också en lägenhet i Åre och en stuga på Österlen, och han har en andel i en vingård i Frankrike. Åke äger fastigheter med ett totalt värde på 35 miljoner kronor som enskild egendom och han har ytterligare kapitaltillgångar som uppgår till 5 miljoner kronor. Åke har en pensionsinkomst på 60 000 kronor i månaden före skatt och är skuldfri.

Skillnader i plånboken

Fastighetsskatt: - 14 114 kr/månad

Kapitalvinstskatt: - 3333 kr/månad

Rättviseavdrag: Åke - 926 kr/månad

Förändring, disponibel inkomst: Åke - 18 373 kr/månad. Marie 0 kr/månad

Skillnader i välfärden

Tillskott till Nacka kommun: + 2764 kr per invånare och år

Tillskott till Region Stockholm: + 324 kr per invånare och år

NYTILLKOMNA REFORMFÖRSLAG

Som vi pekar på i rapporten grundläggs mycket av den ojämslällda fördelningen av obetalt arbete då heterosexuella par får sitt första barn. Samtidigt vittnar många småbarnsföräldrar om svårigheten att få livet att gå ihop under barnens tidiga år i livet. Ett framtidsinriktat politiskt projekt måste presentera ett alternativ för det goda livet som svarar mot dessa utmaningar och utgår från en önskan om ett mer jämlikt och jämställt samhälle. Ett helhetsgrepp behövs kring frågor om avvägningen mellan lönearbete, familjeliv och barns tillgång till sina föräldrar under de första åren i livet. Detta inbegriper föräldraförsäkringens utformning, rätten till annan ledighet och arbetstidens reglering, i syfte att skapa mer jämlika förutsättningar för alla, oavsett kön, yrke eller inkomst. Reformisterna förespråkar därför att föräldraförsäkringen omgående individualiseras och att de 90 lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen omvandlas till SGI-grundade ersättningsdagar. Därtill föreslås att möjligheten att ta ut föräldrapenning koncentreras till tiden före förskolestart samtidigt som golvet i föräldraförsäkringen höjs.

Föräldrars möjligheter att balansera arbete och familj oavsett yrke och social situation behöver stärkas. Därför ser vi att det behöver utredas hur arbetstidsförkortning och andra förändringar i arbetslivet i samverkan med reformer i föräldraförsäkringen kan stärka småbarnsföräldrars möjligheter att oavsett inkomstnivå kunna tillbringa tid med sina barn.

Ett bekymmersamt faktum som särskilt iakttagits under detta arbete är att nya framväxande branscher könssegregeras på samma sätt som traditionella branscher. Ska denna trend brytas måste antalet kvinnor inom tekniksektorn öka samtidigt som kön- och genusperspektiv i teknikutvecklingen säkerställs.⁵³ Vi vill här peka på möjligheten för de myndigheter som verkar inom regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering att öronmärka medel för satsningar på att öka antalet kvinnor och andra underrepresenterade grupper inom STEM-området. Ett bredare verktyg är jämställdhetsbudgetering som omfördelar medel från mansdominerade till kvinnodominerade sektorer och som främjar icke-traditionella yrkesval såsom kvinnor inom teknikbranschen och män inom skola, vård och omsorg.

⁵³ Jansson, U. & Sand, J. (2021). [Genusperspektiv på framtidens högteknologiska arbetsliv: En nordisk forskningsöversikt, inventering och analys av utbildningsval inom STEM \(Science, Technology, Engineering and Mathematics\)](#). Nordiska ministerrådet, s. 21.

AVSLUTNING

– SOCIALDEMOKRATISK VISION FÖR EKONOMISK JÄMSTÄLLDHET

Socialdemokratin vill forma ett samhälle grundat på demokratins ideal och alla människors lika värde och lika rätt. Fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle är den demokratiska socialismens mål. Människan ska vara fri att utvecklas som individ, råda över sitt eget liv, forma sin tillvaro efter egna önsknings och påverka det egna samhället. Denna frihet ska gälla alla. Därför är jämlikhet frihetens förutsättning. Socialdemokratin vill avlägsna de ekonomiska, sociala och kulturella hindren för människornas frigörelse. Vårt mål är ett samhälle utan över- och underordning, utan klasskillnader, patriarkat, rasism eller homo- och transfobi, ett samhälle utan fördomar och diskriminering. Solidaritet växer ur insikten att vi alla är beroende av varandra. Det goda samhället byggs i samverkan, med ömsesidig hänsyn och respekt. Alla ska ha samma rätt och möjlighet att påverka, alla ska ha samma skyldighet att ta ansvar.⁵⁴

Så beskrivs målsättningen för Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti i inledningen till våra partistadgar. Strävan efter ekonomisk jämställdhet är en förutsättning för att vi ska kunna röra oss i riktning mot den socialdemokratiska visionen om ett mer jämlikt och solidariskt samhälle. I den här rapporten har vi pekat på att avgörande skillnader kvarstår i kvinnors och mäns levnadsvillkor och ekonomiska förutsättningar att forma sina liv, och i förlängningen också samhället omkring dem.

Vi har pekat på flera aspekter av den reella bristen på ekonomisk jämställdhet. Det är inga naturlagar som förklarar den pressade situationen i förlösningssvården, de bristande arbetsvillkoren inom hemtjänsten eller det höga antalet äldre, företrädesvis kvinnor, med alltför låg disponibel inkomst. Detta är konsekvenser av politiska vägval som ytterst har gjorts av oss medborgare och som vi fortsätter att göra. Det innebär också att vi genom att verka för en annan politisk inriktning kan påverka utvecklingen mot en ökad jämställdhet.⁵⁵ Genom att sätta strålkastarljuset just på den ekonomiska aspekten av ojämställdhet hoppas vi bidra till en ökad politisk debatt om detta eftersatta område.

Vi har redovisat hur S-föreningen Reformisternas konkreta förslag påtagligt skulle öka den ekonomiska jämställdheten. Genom bland annat skärpt kapitalvinstbeskattning, sänkt skatt för låginkomsttagare, ytterligare pensionslyft och kraftiga förstärkningar av välfärden över hela landet minskas inkomstskillnaden mellan könen med 15 procent. Med värdet av välfärdstjänster inkluderat minskar våra förslag ojämställdheten i levnadsstandard ännu mer än så.

Vi har också understrukit att välfärden är strukturellt underbemannad. Eftersom det främst är kvinnor som jobbar inom och slits ut av revorna i välfärden och det oftare är kvinnor som täcker upp hemmavid för samma revor, är satsningar på kompetens, personaltäthet, arbetsvillkor och löner inom välfärden gynnsamma för den ekonomiska jämställdheten.

⁵⁴ SAP (2021), [Stadgar för Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti](#).

⁵⁵ De tre partierna S, V och MP tillsammans gick fram med ett förslag om garantitillägg för pensionärer med lägre inkomstpension, vilket skulle innebära ett förverkligande av cirka en tredjedel av det pensionslyft Reformisterna föreslår. Förslaget om garantitillägg har mycket goda effekter på den ekonomiska jämställdheten. Det är ett glädjande tecken på att uthålligt opinionsarbete från t ex Tantpatrullen, S-kvinnor och även S-föreningen Reformisterna har fått effekt.

Ett väsentligt steg mot ökad jämställdhet handlar om att förändra själva ramarna för den ekonomiska politiken. Den åtstramningspolitik som förts sedan 1990-talet har lett till lägre efterfrågenivå, till underinvesteringar och till brister i välfärden, och därmed till färre jobb. Otillräcklig arbetsmarknads-, utbildnings- och arbetsmiljöpolitik har bidragit till en lång period av hög arbetslöshet och till en långtidsarbetslöshet som har bitit sig fast. Situationen slår hårdast mot kvinnor födda utanför Europa, för vilka risken för långtidsarbetslöshet är som allra störst. Ju längre tid en individ är arbetslös, desto svårare blir det att komma tillbaka i jobb. Den långvariga arbetslösheten är en katastrof för den som är arbetslös, för samhället och för gruppen utrikes födda kvinnor i synnerhet. För att kunna ta ordentliga feministiska kliv framåt krävs en moderniserad ekonomisk politik.

Den passiva ekonomiska politik som förts och förs går som en röd tråd genom samhälls- och jämställdhetsproblemen. För att höja efterfrågan och stimulera framväxt av fler jobb behövs en aktiv och stark investeringspolitik och en offensiv välfärdspolitik. Enbart för att upprätthålla den nuvarande kvalitetsnivån i välfärden behöver, enligt Finansdepartementets egna prognoser, ytterligare 30–45 miljarder tillföras de kommande åren. Bostadsbristen, som orsakar allvarliga konsekvenser särskilt för kvinnor som vill bryta upp från ett förhållande,⁵⁶ måste mötas med statliga satsningar på allmännyttigt bostadsbyggande. Reformisterna menar att en moderniserad finanspolitik som möjliggör lånefinansiering av statliga investeringar är nödvändig för att öka den svenska investeringsnivån under klimatomställningen, säkra rätten till bostad och genomföra betydande satsningar på välfärden. En sådan finanspolitik skapar inte bara jobb och framtidstro, utan utgör också en hörnsten i en feministisk politik som på allvar förbättrar villkoren för jämställdhet mellan människor i Sverige.

En vision för ett mer jämställt samhälle kan inte vila på förändringar som syftar till att kvinnor i allt högre grad ska inta samma positioner och utveckla samma beteenden som män har företrätt i modern tid. Vilken plats har vår essentiella omsorg om varandra och vårt ansvar för sociala relationer i ett sådant samhälle? En framåtsyftande politik för frihet och jämlikhet för kvinnor såväl som för män behöver innefatta ett uppbrytande av traditionella normer. Den behöver stå för en jämställd fördelning av ansvaret för så kallat reproduktivt arbete, vilket ofta utförs utan ekonomisk ersättning. En sådan politik behöver vila på djupgående förståelse och lyhördhet för intersektionella perspektiv som könsnormer, klass, funktionsvariation, utländsk bakgrund och rasifiering. Den skulle möjliggöra större individuell frihet och sociala relationer vilka i mindre grad präglas av ekonomiska intressen och arbetsmarknadens krav.

Den ekonomiska politiken har en central betydelse för att understödja en sådan utveckling och flera delar av Reformisternas program verkar i en sådan riktning. En sänkning av normalarbetsveckan från 40 till 35 timmar skulle till exempel utgöra ett viktigt steg i en sådan riktning, likaså en individualisering av föräldraförsäkringen. Därtill behöver arbetslivet förändras så att ansvar för familj och anhöriga kan kombineras med ett fullvärdigt deltagande på arbetsmarknaden, på alla arbetsplatser och i alla yrken. Vidare krävs en uppvärdering av idag kvinnodominerade yrken, inte minst inom välfärden. För detta fordras kraftfulla satsningar på den offentliga sektorn understödda av uthållig finansiering. Det Reformprogram som S-förbundet Reformisterna tagit fram, och vars konsekvenser har beskrivits i den här rapporten, skulle möjliggöra viktiga steg i en sådan riktning.

⁵⁶ Svenska Dagbladet (2022), [Bostad jätteproblem vid skilsmässa](#), 29 januari.

REFERENSER

- Allbright (2020), [Tech lever grabbmyten](#).
- Arbetsförmedlingen (2021), [Arbetsmarknadsdata 16-64 år](#).
- Arbetsmarknadsdepartementet (2020), Kartläggning av hur offentliga stödåtgärder fördelas mellan kvinnor och män, samt översyn av myndigheters information och vägledning ur ett jämställdhetsperspektiv, Delredovisning av Kommission för jämställda livsinkomster (SOU A 2020:01).
- Backman, Joanna et al. (2016), ["Födelsevrålet: Våra kroppar får betala för den usla förlossningsvården"](#), Dagens Arena, 17 februari.
- Boye, Katarina & Neramo, Magnus, red. (2015) [Lönsamt arbete: Familjeansvarets fördelning och konsekvenser](#). Forskningsrapport till Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (SOU 2014:28).
- Duvander, Ann-Zofie, Ferrarini, Tommy & Johansson, Mats (2015), Familjepolitik för alla?: en ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet. Finansdepartementet, Regeringskansliet.
- Europeiska jämställdhetsinstitutet, [Gender Equality Index 2021: Health](#).
- Försäkringskassan (2019), Jämställd föräldraförsäkring: Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldra försäkringen. Socialförsäkringsrapport 2019:2.
- Försäkringskassan (2020), Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser - En registerstudie av Sveriges arbetande befolkning i åldern 20–69 år. Socialförsäkringsrapport 2020:8.
- Inspektionen för Socialförsäkringen (2017), [Kvinnors och mäns pensioner - En analys av skillnader och spridning i pensionsinkomster i dag och i framtiden](#).
- Jansson, Ulrika & Sand, Jimmy (2021), [Genusperspektiv på framtidens högteknologiska arbetsliv: En nordisk forskningsöversikt, inventering och analys av utbildningsval inom STEM \(Science, Technology, Engineering and Mathematics\)](#). Nordiska ministerrådet.
- LO (2020), [Skatta oss lyckliga - Idéer för mer rättvisa skatter](#).
- Löfgren, Ann-Kirsti (2013), [Effektiv omfördelning över livet](#). Stockholm: LO.
- Lönelotsarna (2020), [Strukturella löneskillnader 2019, På hela arbetsmarknaden och i välfärdens bristyrken](#).
- Marçal, Katrine (2020), ["Fem saker som bytt kön genom historien"](#), Dagens Nyheter, 7 maj.
- Nylin, Anna-Karin, Musick, Kelly, Billingsley, Sunnee, Duvander, Ann-Zofie, & Evertsson, Marie (2021), "Trends in Women's Relative Earnings Within Couples Across the Transition to Parenthood in Sweden, 1987–2007", *European Sociological Review*, 37(3), 349-364.
- Ownership (2019), [Who owns Sweden? A benchmark of ownership in Sweden](#).
- Pensionsmyndigheten (2018), Varför får kvinnor och män olika mycket i inkomstpension – Svar på regerings uppdrag 2018.
- Regeringen (2018), Budgetpropositionen för 2019, Bilaga 3: Ekonomisk jämställdhet.
- Regeringen (2020), Budgetpropositionen för 2020, Bilaga 3: Ekonomisk jämställdhet.
- Regeringen (2021), [Budgetpropositionen för 2022](#), Bilaga 3: Ekonomisk jämställdhet.
- Regeringen (2021), [Välfärdskommissionens slutredovisning till regeringen](#).
- SAP (2021), [Stadgar för Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti](#).
- SCB (2019), [Obetalt arbete](#).
- SCB (2019), Inkomstrapport 2017 – individer och hushåll.
- SCB (2020), [På tal om kvinnor och män. Lathund för jämställdhet](#).
- SCB Statistikdatabasen, [Andel personer i hushåll med en låg disponibel inkomst per ke – hushållstyp 1991–2019](#).
- SCB Statistikdatabasen, [Genomsnittlig grund- och månadslön samt kvinnors lön i procent av mäns lön efter region, sektor, yrke \(SSYK 2012\) och kön. År 2014–2020](#).
- SCB Statistikdatabasen, [Återstående medellivslängd vid 30 års ålder efter utbildningsnivå 2000–2020](#).
- Scocco, Sandro, Andersson, Lars-Fredrik & Borggren, Jonathan (2018), [Välfärdens behov och resurser. En kartläggning av demografiska behov och skattefinansierad produktion av välfärdstjänster i Sverige](#). Stockholm: Arena idé.
- SKR (2020), [Möt välfärdens kompetensutmaning – rekryteringsrapport 2020](#).
- SKR (2021), [Personalen i välfärden. Personalstatistik för kommuner och regioner 2020](#).
- Socialdepartementet (2016), Jämställda pensioner? Ds 2016:19.

- Socialdepartementet (2017), [Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg för äldre personer](#).
- Socialdepartementet (2017), [Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen \(SOU 2017:101\)](#).
- Socialstyrelsen (2021), [Statistik om socialtjänstinsatser till äldre 2020](#).
- Stanfors, Maria & Welander Tärneberg, Anna (2020), Det obetalda hem- och omsorgsarbetets fördelning mellan kvinnor och män – en fråga om jämställdhet med relevans för ekonomisk jämlikhet. Underlagsrapport till Jämlikhetskommissionen (SOU 2020:46).
- Svenska Dagbladet (2022), ["Bostad jätteproblem vid skilsmässa", 29 januari](#).
- SVT (2021), ["Här lämnar demonstranterna över 82 000 namnunderskrifter"](#), 25 november.
- Szebehely, Marta, Ulmanen, Petra & Sand, Ann-Britt B (2014), Att ge omsorg mitt i livet: hur påverkar det arbete och försörjning? Arbetsrapport 2014:1. Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet
- Ulmanen, Petra & Szebehely, Marta (2015), ["From the state to the family or to the market? Consequences of reduced residential eldercare in Sweden"](#), *International Journal of Social Welfare*, 24(1), 81–92.
- Wiberg, Marie & Klingstam, Jenny (2019), ["Nu startar vi Undersköterskeupproret!"](#), *Kommunalarbetaren (KA)* 8 maj.
- Wikander, Ulla (1999), *Kvinnoarbete i Europa 1789–1950 – Genus, makt och arbetsdelning*, Atlas Akademi.

APPENDIX: METOD

Beräkningarna i denna rapport bygger på tidigare beräkningar i Reformisternas årliga Reformbudget av hur föreningens förslag skulle påverka den ekonomiska ojämlikheten. Beräkningarna här är precis som i de tidigare fallen approximativa, huvudsakligen beroende på bristen på tillgång till individbaserade data (mikrodata). I stället har aggregerade data från ett antal olika källor använts. Beräkningarna är också statiska och tar inte hänsyn till dynamiska effekter.

Här följer en sammanfattning av metoder och källor. Först redovisas generella metoder för konvertering av data, därefter de specifika metoderna för beräkningarna och slutligen de datakällor vi använt oss av.

1. GENERELLA METODER

Eftersom mikrodata kan aggregeras på olika sätt kan dessa behövas konverteras till den indelning som används i den här rapporten; deciler baserade på disponibel individuell inkomst. Dessutom kan inkomstenheten behöva konverteras, vilket specifikt gäller för data med enheten disponibel hushållsinkomst per konsumtionsenhet. Utan tillgång till mikrodata kan dessa konverteringar enbart göras approximativt. Våra metoder för att göra detta beskrivs nedan.

1.1 Konvertering av aggregerade data

För data som aggregeras på två olika sätt genom att en ordnad följd av individer sekventiellt indelats i grupperna $G_{A,j}$ och $G_{B,i}$ gäller:

$$x(G_{B,i}) = \sum x(G_{B,i} \cup G_{A,j}) \quad (1)$$

där x är någon additiv aggregerad kvantitet tillhörande individerna (t ex disponibel inkomst). I brist på mikrodata kan följande approximation användas

$$x(G_{B,i} \cup G_{A,j}) \approx \frac{x(G_{A,i})}{n(G_{A,i})} \max(\min(N(G_{B,i+1}), N(G_{A,j})) - \max(N(G_{B,i}), N(G_{A,i+1})), 0)$$

där n och N är det aggregerade respektive kumulativa antalet individer. Det aggregerade värdet av x kan alltså approximativt konverteras, givet det aggregerade antalet individer för indelningarna A och B.

Om villkoret inte är exakt uppfyllt men individerna ordnats på ett likartat sätt är ekvation (1) fortfarande en rimlig approximation, men precisionen i konverteringen blir sämre.

1.2 Konvertering till/från disponibel hushållsinkomst per konsumtionsenhet

För en förändring av den disponibla inkomsten som är densamma för alla individer i någon grupp G (t ex pensionärer) gäller:

$$\Delta D_K = \Delta D_I \frac{n}{n_G n_H} \sum \frac{n_{G,i}}{k_i} \quad (2)$$

där ΔD_K är förändringen i disponibel hushållsinkomst per konsumtionsenhet, ΔD_I förändringen i disponibel individuell inkomst, n det totala antalet individer, n_G antalet individer i gruppen, n_H antalet hushåll och k antalet konsumtionsenheter.

Även om villkoret sällan är exakt uppfyllt är ekvation (2) en rimlig approximation även när så inte är fallet. För att approximativt beräkna summan över hushåll i ekvation (2) har hushållsdata från SCB:s statistikdatabas [4] använts.

2. BERÄKNINGAR

Data för hur varje enskilt förslag påverkar den genomsnittliga inkomsten i varje decil har tagits

från beräkningarna för Reformisternas Reformbudget 2021. Dessa data ges i enheten disponibel hushållsinkomst per konsumtionsenhet och är aggregerade i deciler baserade på denna enhet.

I denna rapport redovisas data i enheten disponibel individuell inkomst, och de är aggregerade i deciler baserade på denna enhet. Data från Reformbudgeten har därför konverterats till detta format enligt ekvationerna (1) och (2).

Andelen av den totala inkomstförändringen per inkomstdecil som tillfaller kvinnor och män har sedan räknats ut för varje enskilt förslag som beskrivs nedan, och givet antalet kvinnor och män per inkomstdecil ger detta underlag för att beräkna de medelvärden och totalsummor som redovisas i rapporten.

Notera att data från SCB:s tabell [1], [2] och [3] är aggregerade utifrån förvärvsinkomst, data från SCB:s tabell [4] utifrån disponibel hushållsinkomst per konsumtionsenhet, och data från Pensionsmyndigheten [6] utifrån pension. Detta kan ge upphov till vissa avvikelser då individerna i den underliggande mikrodatan inte är ordnade på samma sätt som för disponibel individuell inkomst.

2.1 Avskaffande av RUT och ROT

Data för fördelningen av RUT- och ROT-avdrag mellan kvinnor och män per inkomstklass har tagits från SCB:s statistikdatabas [2] (2019), och konverterats till deciler enligt ekvation (1).

2.2 Införande av förmögenhetsskatt och arvs- och gåvoskatt

Data för fördelningen av förmögenhetsskatt mellan kvinnor och män per inkomstklass har tagits från SCB:s statistikdatabas [3] (2006) och har konverterats till deciler enligt ekvation (1). Då data saknas för arv- och gåvoskatten har fördelning för denna antagits vara densamma som för förmögenhetsskatten.

2.3 Höjning av kapitalinkomstskatt

Data för fördelningen av kapitalinkomstskatt mellan kvinnor och män per inkomstklass har tagits från SCB:s statistikdatabas [3] (2019) och har konverterats till deciler enligt ekvation (1). Denna fördelning har sedan antagits vara densamma som för den föreslagna höjningen av skatten.

2.4 Höjning av barnbidrag

Fördelningen av de höjda barnbidragen mellan kvinnor och män per inkomstdecil har antagits vara densamma som fördelningen av kvinnor och män med barn per inkomstdecil korrigerat för att sammanboende delar på bidraget. Data för detta har tagits från SCB:s statistikdatabas [4] (2013) och har konverterats till individbaserade deciler enligt ekvation (1).

2.5 Införande av rättviseavdrag

Förslaget består dels av införandet av själva rättviseavdraget och dels av avskaffandet av en serie befintliga avdrag. Här har vi beaktat de viktigaste av dessa, jobbskatteavdragen och det förhöjda grundavdraget för pensionärer.

Data för fördelningen av jobbskatteavdragen mellan kvinnor och män per inkomstklass har tagits från SCB:s statistikdatabas [2] (2019) och har konverterats till deciler enligt ekvation (1).

Det förhöjda grundavdraget för pensionärer har beräknats per inkomstdecil utifrån Skatteverkets tabeller [5]. Fördelningen av avdraget mellan kvinnor och män per inkomstdecil har sedan antagits vara densamma som fördelningen av kvinnor och män över 65 år per inkomstdecil. Data för detta har tagits från SCB:s statistikdatabas [1] (2019) och har konverterats till deciler enligt ekvation (1).

Fördelningen för det nya rättvisavdraget mellan kvinnor och män per inkomstdecil har antagits vara densamma som fördelningen av kvinnor och män per inkomstdecil. Data för detta har tagits från SCB:s statistikdatabas [1] (2019) och har konverterats till deciler enligt ekvation (1).

2.6 Höjning av pensioner

Fördelningen av pensionshöjningen mellan kvinnor och män per pensionsklass baseras på könsuppdelade pensionsdata från Pensionsmyndigheten [6]. Utifrån dessa har fördelningen per pensionsklass beräknats enligt beskrivningarna av reformen i Reformisternas reformbudget.

Fördelningen av pensionshöjningen har sedan konverteras från pensionsklasser till inkomstdeciler enligt ekvation (1) med hjälp av data för fördelningen av män och kvinnor över 65 år per inkomstdecil från SCB:s statistikdatabas [1] (2019).

2.7 Valfärdstjänster

Fördelningen av värdet för valfärdstjänster mellan kvinnor och män per inkomstdecil har tagits från budgetpropositionen 2021 [7]. Denna fördelning har sedan antagits vara densamma som för den förstärkning av välfärden som Reformisterna föreslagit.

2.8 Övriga förslag

För förslagen gällande fastighetsskatt, värnsskatt, ränteavdrag, sjukersättning, a-kassa, försörjningsstöd, studiebidrag, fackavdrag och exitskatt saknas könsuppdelade data.

I dessa fall har fördelningen av den totala inkomstförändringen mellan kvinnor och män per inkomstdecil antagits vara densamma som fördelningen av män och kvinnor per inkomstdecil. Data för detta har tagits från SCB:s statistikdatabas [1] (2019) och har konverterats till deciler enligt ekvation (1).

Överlag har detta visat sig vara en rimlig approximation och förutom de tre förstnämnda reformerna är effekten på det totala resultatet försumbar.

3. DATAKÄLLOR

[1] SCB, statistikdatabasen, tabell: [Hushållens ekonomi / Inkomster och skatter / Sammanräknad förvärvsinkomst för boende i Sverige hela året efter region, kön, ålder och inkomstklass. År 1999 – 2019.](#)

[2] SCB, statistikdatabasen, tabell: [Hushållens ekonomi / Inkomster och skatter / Skatter / Skattereduktioner efter region, typ av skattereduktion, kön, ålder och inkomstklass. År 2000 – 2019.](#)

[3] SCB, statistikdatabasen, tabell: [Hushållens ekonomi / Inkomster och skatter / Skatter / Skatter efter region, typ av skatt, kön, ålder och inkomstklass. År 2000 – 2019.](#)

[4] SCB, statistikdatabasen, tabell: [Hushållens ekonomi / Hushållens ekonomi \(HEK\) / Inkomstfördelningsundersökningen / Andel personer i olika inkomstintervall \(hushållens disponibla inkomst per konsumtionsenhet i förhållande till medianvärdet\) efter ålder och hushållstyp. År 1991 – 2013.](#)

[5] Skatteverket, [Tabell för förhöjt grundavdrag inkomstår 2020](#), [Tabell för grundavdrag inkomstår 2020.](#)

[6], Pensionsmyndigheten, [Statistikdatabas – Pensionsstatistik.](#)

[7], Budgetpropositionen 2021, [Bilaga 3.](#)

REFORMISTERNA

www.reformisterna.se
info@reformisterna.se

Socialdemokraterna